

KVVY

Hämeen haja-apu 5 -hankkeen jätevesineuvonta

Loppuraportti 2017

Lauri Sillantie 2017

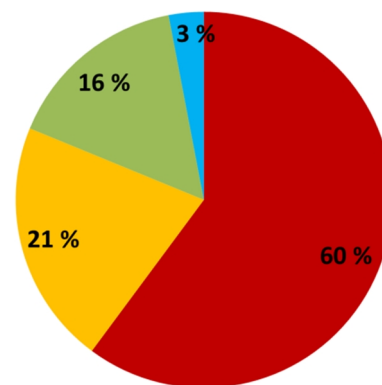
Tekijä	KVVY ry, Lauri Sillantie
Otsikko	Hämeen haja-apu 5 –hankkeen jätevesineuvonta
Hankeaika	1.4.–31.12.2017
Hankealue	Kanta-Häme, Kärkölä ja entisen Hämeenkosken alue
Rahoitus	Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tiivistelmä

Hämeen haja-apu 5 –hanke oli Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n (KVVY) toteuttama haja-asutusalueen jätevesineuvonnan hanke. Hanke oli jatkoa Hämeessä vuodesta 2013 alkaen tehdyille neuvontatyölle. Hanketta rahoitti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista. Hanke toteutettiin 1.4.–31.12.2017. Hankealueena oli koko Kanta-Häme sekä Päijät-Hämeestä Kärkölä ja entisen Hämeenkosken alue. Neuvontatyötä tehtiin sekä yleisneuvontana että kiinteistökohtaisena neuvontana.

Hankkeen tavoitteena oli tarjota asukkaille asiantuntevaa haja-asutuksen jätevesineuvontaa. Pääpaino vuoden 2017 neuvonnassa oli yleisneuvonnassa. Yleisneuvontaa suunnattiin sekä neuvontaa aikaisempina vuosina saaneille että kaikille hankealueen asukkaille ja mökkiläisille. Aiemmin neuvontaa saaneille kiinteistöille tiedotuksen pääkanava oli lainsäädännön muutoksista kertonut tiedotepostikortti. Postikortti lähetettiin yhteensä 2197 kiinteistölle, joilla oli aiempien vuosien neuvontahankkeissa todettu olevan saneeraustarvetta.

Postikorttikampanjaan yhdistettiin kattava yleisneuvonnan kesäkiertue. Kesäkiertueen neuvontapisteitä järjestettiin kesätapahtumien sekä torien ja kyläkauppojen yhteydessä. Lisäksi mm. kyläyhdistyksille ja järvien suojeluyhdistyksille tarjottiin mahdollisuutta pyytää neuvoja pitämään esitys tai neuvontapiste. Yleisneuvontatapahtumia pidettiin kesän aikana yhteensä 30 kpl, joihin osallistui 474 kiinteistönomistajaa. Puhelin- ja sähköpostineuvontaa oli tarjolla koko hankealueella huhtikuusta marraskuun loppuun. Puhelin- ja sähköpostineuvontaa annettiin 147 kiinteistönomistajille. Hankkeen lopuksi pidettiin seminaari ajankohtaisista asioista ja hanke koosti kuntakohtaiset yhteenvedot Hämeen vuosien 2013–2017 jätevesineuvonnasta.

Neuvontapisteillä esitetyt kysymykset liittyivät pääosin lainsäädännön muutoksiin ja sen vaikutuksiin sekä järjestelmän valintaan joko meneillä olevan tai tulevan remontin vuoksi. Erityisesti ranta-alueiden kiinteistönomistajat tuntuivat tiedostaneen lainsäädännön muuttumisen ja aktivoituneet hakemaan neuvontaa. Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman ja ajantasaisen neuvonnan saatavuutta hyvänä palveluna.

Kiinteistökohtaista neuvontaa tehtiin kuntien tarpeiden mukaisesti Hämeenlinnan haja-asutusalueella. Neuvontaa kohdennettiin painottaen erityisen herkkiä alueita. Neuvontakäyntiä tarjottiin kirjeitse 272 kiinteistölle, joista 145 kiinteistöä otti neuvontakäynnin vastaan. Kiinteistökohtaisesti neuvotuista kiinteistöistä 133 oli vakituisesti asuttuja ja loput loma-asuntoja sekä muita kohteita.

Vakituksilla asunnoilla vessavedet käsiteltiin yleisimmin pelkästään saostussäiliöissä tai imeyttämällä maahan. Jätevesineuvontakäynneillä todettiin, että 60 prosenttia vakituisten asuntojen 133 arvioidusta jätevesijärjestelmästä vaatii saneerausta. 21 prosenttia kiinteistöistä selviää pienillä järjestelmän parannustoimilla ja 16 prosentilla järjestelmä on jo nykyisellään kunnossa. Vähäisen vedenkäytön piiriin kuuluu 3 prosenttia kaikista vakituisten asuntojen arvioiduista järjestelmistä.

Neuvonnassa korostui erityisesti uusitun lainsäädännön tulkitsemisen haasteet. Osalla neuvottavista kiinteistönomistajista oli havaittavissa sekaannusta lainsäädännön vaatimuksista, vaikka lainsäädännön muutoksessa haettiin osaltaan juuri lainsäädännön selkeyttä. Hankaluutena tuntui olevan ainakin vesistön määrittely, erityisesti pienempien vesistöjen kohdalla. Neuvontatarve ei näyttänyt poistuneen lainsäädännön uudistamisen yhteydessä, vaan puolueettomalle neuvonnalle tuntui edelleen olevan tarvetta sekä haja-asutusalueen asukkailla että kesämökkien omistajilla.

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO.....	1
2.	HANKEORGANISAATIO	1
3.	HANKKEEN TIEDOTUS JA YLEISNEUVONTA	2
3.1	Tiedotuspostikortti.....	2
3.2	Neuvontapisteet tapahtumissa.....	3
3.3	Puhelin- ja sähköpostineuvonta.....	4
3.4	Muut tiedotustoimet.....	4
4.	KIINTEISTÖKOHTAINEN NEUVONTA.....	6
4.1	Toimintamalli	6
4.2	Perustietoa neuvontakäynneistä	7
4.3	Kiinteistöjen vesihuoltojärjestelmät	8
4.4	Lietteiden tyhjennys.....	11
4.5	Jätevesijärjestelmien uusimistarve ja remointisuunnitelmat.....	11
4.5.1.	Neuvojen arvio jätevesijärjestelmien uusimistarpeesta	11
4.5.2.	Neuvojen jätevesijärjestelmien kunnostussuositukset kiinteistöille	13
4.5.3.	Arvio jätevesiremonttien toteutusajasta	14
5.	KOKEMUKSET	15

LIITTEET:

Liite 1. Tiedotuspostikortti lainsäädännön muutoksesta

Liite 2. Yhteenveto hankkeen yleisötilaisuuksista

Liite 3. Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista

Liite 4. Kuntakohtaisen yhteenvedon esimerkki

Liite 5. Yhteenveto KVVY:n jätevesineuvonnasta Hämeessä vuosina 2013–2017

Liite 6. Kiinteistölle lähetettävä tiedotekirje

Liite 7. Kiinteistöllä täytettävä tietojenkeruulomake

Liite 8. Kiinteistölle jätettävä arvio neuvontakäynnistä

Liite 9. Kartta neuvontakäyntien jakautumisesta kunnittain

Liite 10. Kiinteistölle jätettävän arvion arviointikriteerit

Liite 11. Yhteenveto kiinteistöjen nykyisistä jätevesijärjestelmistä SYKE:n luokittelun mukaisesti

1. JOHDANTO

Haja-asutusalueen jätevesilainsäädännöstä on käyty keskustelua yli kymmenen vuotta. Vanhojen kiinteistöjen saneerausvaatimukset ja -aikataulu on koettu osin liian vaativiksi, minkä johdosta lainsäädäntö päätettiin uudistaa. Uudet hajajätevesimääräykset astuivat voimaan 3.4.2017. Suurin osa valtakunnallisesta jätevesienkäsittelyn säädöksistä nostettiin muutoksessa suoraan ympäristönsuojelulakiin (527/2014) aikaisemman hajajätevesiasetuksen sijaan. Lisäksi annettiin uusi asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017).

Lainsäädännön vaatimusten lisäksi myös jätevesijärjestelmien toimivuudesta on esitetty erilaisia näkemyksiä vuosien saatossa. Asukkaille kokonaistilanne on ollut hankala. Kiinteistönomistajien on ollut vaikea tietää, mitä omalla kiinteistöllä olisi järkevintä tehdä ja missä vaiheessa. Yli puolet vakituisten asuinkiinteistöjen jätevesijärjestelmistä on aikaisempien neuvontahankkeiden perusteella kuitenkin yli 25 vuotta vanhoja. Jätevesijärjestelmän elinkaareissa se tarkoittaa, että kunnostustoimia tarvitaan pikaisesti. Moni on kuitenkin lykännyt asiaan tarttumista ja odottanut tilanteen selkiytymistä.

Kevään lainsäädännön muutokset liittyivät pääosin jätevesijärjestelmän saneerausaikatauluun. Erityisen herkillä alueilla jätevesijärjestelmän saneeraus tulisi tehdä niin, että puhdistusvaatimukset täyttyvät viimeistään 31.10.2019. Erityisen herkeksi alueiksi määriteltiin I ja II-luokan pohjavesialueet sekä 100 metrin vyöhyke vesilainmukaisesta vesistöistä. Muilla alueilla järjestelmän saneerauksen voisi tehdä vapaalla aikataululla, mutta kuitenkin viimeistään tiettyjen isompien remonttien yhteydessä.

Hämeen haja-apu 5 –hanke jatkoi aiemmissa hankkeissa tehtyä neuvontatyötä. Hankkeen tavoitteena oli pääosin yleisneuvonnan keinoin toteuttaa haja-asutuksen jätevesineuvontaa Kanta-Hämeen sekä Kärkölen ja entisen Hämeenkosken alueella. Lisäksi tavoitteena oli tehdä kiinteistökohtaista neuvontaa resurssien puitteissa tarpeen mukaan. Hankkeen kärkitavoitteita oli aikaisempina vuosien neuvottujen kiinteistöjen tiedottaminen muuttuneesta lainsäädännöstä. Lisäksi tarjottiin puhelin- ja sähköpostineuvontaa. Hanke toteutettiin yhteistyössä Hämeen kuntien kanssa.

Hanketta rahoitti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista. Hanke päättyi 31.12.2017.

2. HANKEORGANISAATIO

Hankkeen osa-aikaisena vastaavana jätevesineuvojana toimi FM Lauri Sillantie, jonka tehtäviin kuului vastata operatiivisesta toiminnasta, tehdä neuvonta- ja sidosryhmätyötä sekä hoitaa hankkeen raportointi. Sillantie vastasi myös samaan aikaan toteutetun Pirkanmaan neuvontahankkeen operatiivisesta toiminnasta.

Hankkeen osa-aikaisena hankevastaavana toimi FM Satu Heino. Hankevastaavan tehtävänä oli vastata hankkeen hallinnon ja rahoituksen hoitamisesta sekä kuntayhteistyöstä.

Jätevesineuvojana hankkeessa toimi Laura Silén, joka teki tuntitöinä yleis- ja kiinteistökohtaista neuvontaa. Hankkeen kirjanpidosta vastasi KVVY:n taloushallinto. Työsuhteiden kesto oli yhteensä reilut 7 henkilötyökuukautta.

Hankeaikana pidettiin kaksi ohjausryhmän kokousta Hämeen ELY-keskuksen ja Päijät-Hämeessä toimineen Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n neuvontahankkeen kanssa. Kokouksiin osallistuivat Hämeen ELY-keskuksesta Timo Virola ja Jussi Leino, Kymijoen vesi ja ympäristö ry:stä Esa Korkeamäki ja Sanna Jattu-Mattila sekä KVVY:ltä Satu Heino ja Lauri Sillantie.

3. HANKKEEN TIEDOTUS JA YLEISNEUVONTA

Keväällä 2017 voimaan astuneet uusi ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja jätevesiasetus (157/2017) toivat jätevesien käsittelyä koskevaan lainsäädäntöön isoja muutoksia. Muutosten laajuuden takia katsottiin, että myös aikaisempina vuosina neuvontaa saaneille olisi hyvä kertoa muutosten vaikutuksista. Myös yleisneuvonnan tarve nähtiin selkeästi edellisiä vuosia suurempana. Yleisneuvontaa tehtiin kuntien ja paikallisten yhdistysten toiveiden sekä hankepäätöksen mukaisesti. Mahdollisuutta neuvontaan markkinoitiin laajasti kylissä toimiville yhdistyksille. Lisäksi yhteistyötä tarjottiin alueella toimiville jätehuoltoyhtiöille, jätevesisuunnittelijoille ja muille yhteistyötahoille. Hanke myös osallistui valtakunnalliseen jätevesiviikkoon tiedotteiden ja medianäkyvyyden osalta.

3.1 Tiedotuspostikortti

Jätevesilainsäädännön isojen muutosten takia hankkeen yksi päätavoite oli tarjota luotettavaa ja puolueetonta tietoa muutosten vaikutuksista kiinteistönomistajille. Muutosten laajuuden takia nähtiin tärkeänä tiedottaa myös aikaisempien neuvontahankkeiden toimesta neuvontaa saaneita. Lainsäädännön muutosten pääkohdista toteutettiin tiedotuspostikortti (liite 1).

Lainsäädäntö muuttui 3.4.2017
– jätevesien puhdistusvaatimukset säilyivät

Jätevedet tulee puhdistaa tehokkaasti kaikilla alueilla

- Puhdistuksen perustaso fosforin, typen ja orgaanisen aineen osalta on määritelty lainsäädännössä
- Kunnat voivat määrätä alueellisesti perustasoa tiukempia vaatimuksia

Ennen vuotta 2004 rakennetuilla kiinteistöillä on siirtymäaikaa saneerausten tekemiselle

Alle 100 m vesistöistä ja pohjavesialueet

- Järjestelmät on oltava kunnossa **31.10.2019** mennessä
- Määräaikaan voi hakea kunnasta lykkäystä, jos kuormitus on huomattavan vähäistä tai toimet kohtuuttoman kalliita ja teknisesti vaativia

Yli 100 m vesistöistä (esim. järvet, joet ja purot)

- Saneerausajankohdan voi valita itse
- Saneeraus on tehtävä **viimeistään** vesi- ja viemärijärjestelmään kohdistuvan remontin tai muun isomman luvanvaraisen peruskorjauksen yhteydessä

Uudistuneissa säädöksissä painotetaan erityisesti ammattitaitoisen suunnittelun merkitystä

Järjestelmän säännöllinen hoito ja huolto ovat edellytys puhdistamon hyvälle toiminnalle ja järjestelmän pitkälle käyttöiälle

JÄRJESTELMÄN KÄYTTÖIKÄ ON 15-25 VUOTTA UUSI AJOISSA!

KVVY Lisätietoa jätevesistä kvvv.fi/jatevesi

Tiedotteen on tehnyt KVVY ry huhtikuussa 2017 osana Hämeen ja Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten rahoittamia jätevesineuvontahankkeita.

Kuva 3.1. Tiedotuspostikortissa kerrottiin lainsäädännön muutoksesta ja tarjottiin mahdollisuutta saada henkilökohtaista neuvontaa kesätapahtumien yhteydessä.

Postikortti postitettiin vuosina 2013–2016 kiinteistökohtaista neuvontaa saaneille kiinteistöille, joilla oli neuvontakäynnillä todettu tarvetta jätevesijärjestelmän saneeraukselle. Postikortti postitettiin yhteensä 2197 kiinteistölle Hämeessä. Postikortissa kerrottiin lainsäädännön muutoksesta ja lisäksi tarjottiin mahdollisuudesta saada henkilökohtaista jätevesineuvontaa joko kesäkiertueen tapahtumapaikoilla tai puhelimitse ja sähköpostilla. Kortissa oli myös linkki Suomen ympäristökeskuksen jätevesineuvonnan asiakastytyväisyys- ja vaikuttavuuskyselyyn.

3.2 Neuvontapisteeet tapahtumissa

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVY) on tehnyt puolueetonta jätevesineuvontaa Hämeessä vuodesta 2013 alkaen ja Pirkanmaalla vuodesta 2007 alkaen. Yleisneuvontatilaisuuksia on Hämeessä vuoden 2017 loppuun mennessä pidetty lähes 80, jotka ovat tavoittaneet yli 1600 asukasta.

Vuoden 2017 neuvontahanke järjesti jätevesineuvonnan kesäkiertueen, jonka puitteissa toteutettiin 30 neuvontapistettä mm. kesätapahtumien yhteydessä. Neuvontapisteitä järjestettiin myös viikkotoireilla ja kyläkauppojen luona. Kesäkiertueen toteutus oli kattava ja kaikissa hankealueen kunnissa järjestettiin yksi tai useampi neuvontatilaisuus. Aktiivisten neuvontatapahtumien lisäksi hankkeen jätevesioppaita ja yhteystiedot olivat saatavilla neljässä tapahtumassa. Kesäkiertueella tehtiin mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä kuntien ja alueellisten jätehuoltoyhtiöiden kanssa. Neuvontapisteillä esitetyt kysymykset liittyivät pääosin lainsäädännön muutoksiin ja sen vaikutuksiin sekä järjestelmän valintaan joko meneillä olevan tai tulevan remontin vuoksi. Erityisesti ranta-alueiden kiinteistönomistajat tuntuivat tiedostaneen lainsäädännön muuttumisen ja aktivoituivat hakemaan neuvontaa. Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman ja ajantasaisen neuvonnan saatavuutta hyvänä palveluna.

Kuva 3.2. Jätevesineuvoja Laura Silén pitämässä neuvontapistettä Kärkölä-päivillä.

Neuvontapisteillä ja tapahtumissa tavoitettiin yhteensä 474 henkilöä. Neuvontapisteellä kävi keskimäärin 16 henkilöä per tapahtuma. Kesäkiertueen neuvontatapahtumia mainostettiin yhdistyksen nettisivuilla www.kvvy.fi/tapahtumakalenteri ja yhteistyötahojen avulla sekä tarvittaessa maksetuilla mainoksilla paikallislehdissä. Mahdollisuutta pyytää neuvoja pitämään esitys tai neuvontapiste markkinoitiin laajasti kylissä toimiville yhdistyksille. Yhteenvedo Hämeen haja-apu 5 -hankkeen yleisneuvontatapahtumista on koottu liitteeseen 2.

Hankkeen lopuksi järjestettiin haja-asutuksen jätevesienkäsittelyn ajankohtaisseminaari Hämeenlinnassa. Seminaarissa kuultiin puhujia Ympäristöministeriöstä jätevesisuunnittelijoihin. Paikalla oli myös 16 jätevesilaitteiden laitevalmistajaa tai maahantuoja. Laitevalmistajat pitivät tilaisuudessa lyhyen esittelyn toiminnastaan sekä esittelypistettä. Seminaari oli suunnattu erityisesti kuntien viranomaisille sekä muille jätevesialan ammattilaisille. Osallistujia seminaarissa oli lähes sata.

Kuva 3.3. Jätevesiseminaarissa kuultiin asiantuntijaluentoja mm. muuttuneen lainsäädännön kokemuksista, lisäksi osallistujilla oli mahdollisuus tutustua laitevalmistajien esittelypisteisiin luentojen tauolla.

3.3 Puhelin- ja sähköpostineuvonta

Lehtijuttujen, postikortin ja muun tiedottamisen myötä hankkeen työntekijöille tuli yhteensä 86 neuvontapuhelua tai kysymystä sähköpostilla. Yhteydenotot liittyivät yleensä joko suunniteltuun jätevesijärjestelmän saneeraukseen tai lainsäädännön muutosten vaikutuksiin kiinteistöllä. Lisäksi neuvot kävivät kiinteistökäyntien perumispuheluiden ja viestien yhteydessä läpi 61 kiinteistön tilanteen ja neuvoivat siinä yhteydessä kiinteistönomistajia. Yhteensä puhelimesta tai sähköpostilla neuvottiin 147 henkilöä.

3.4 Muut tiedotustoimet

Hanke julkaisi jätevesijärjestelmiin liittyen 7 valmista juttuvinkkiä koko Hämeen mediat kattavana jakeluna. Lisäksi julkaistiin 13 paikallista tiedotetta koskien yleisneuvontatapahtumia. Juttuvinkkien ja tiedotteiden pohjalta hakkeelle tuli tietoon 11 paikallislehtien tekemää juttua. Myös lehtien ja kuntien sivuilla oli muutamia tiedotteita neuvonnasta. Lisäksi Yle Hämeen alueuutiset teki hankkeen neuvonnasta ja jätevesienkäsittelyn tilanteesta tv- ja radiouutisiin jutun. Tiedotejakelussa on useita kymmeniä tiedotusvälineitä, joilta tuli runsaasti yhteydenottoja tiedotteista. Jakelun laajuuden vuok-

si tiedotuksen onnistumisen seuranta on haastavaa ja juttuja tehtiin todennäköisesti enemmän kuin hankkeen tietoon tuli. Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista on koottu liitteeseen 3.

Hanke tiedotti yleisneuvonnan saatavuudesta nettisivuillaan www.kvvy.fi/jatevesi. Hanke myös julkaisi kuvia ja juttuja yhdistyksen Facebook- ja Instagram-tileillä.

Hanke teki yhteistyötä myös paikallisten toimijoiden, kuten kyläyhdistysten, järvien suojeluyhdistysten ja tapahtumajärjestäjien kanssa. Yhdistyksille tarjottiin mahdollisuutta pyytää neuvoja pitämään esitys esimerkiksi vuosikokouksen yhteyteen. Paikallistoimijat tiedottivat neuvontatyöstä ja neuvonnan saatavuudesta kylän tai yhteisön tiedotuskanavia käyttäen. Hanke myös julkaisi paikallislehdissä muutamia maksullisia ilmoituksia neuvontatapahtumista.

Kuva 3.4. Esimerkkejä hankkeesta tehdyistä lehtijutuista.

Hanke koosti neuvontakauden lopuksi kuntakohtaiset yhteenvedot Hämeen vuosien 2013–2017 jätevesineuvonnasta. Kuntakortit ovat ladattavissa hankkeen sivuilta www.kvvy.fi/kuntayhteenvedot/. Esimerkki kuntayhteenvedosta on myös raportin liitteenä 4.

4. KIINTEISTÖKOHTAINEN NEUVONTA

4.1 Toimintamalli

KVY on tehnyt kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa vuodesta 2013 alkaen Hämeessä ja vuodesta 2010 alkaen Pirkanmaalla. Vuoden 2017 loppuun mennessä yhdistys on antanut kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa yli 8300 kiinteistöllä, joista yli 3500 käyntiä Hämeen kunnissa. Neuvontatyön jakautuminen kunnittain on esitetty taulukkona liitteessä 5.

Hämeen haja-apu 5 –hankkeessa kiinteistökohtainen neuvontatyö toteutettiin aiemmissa hankkeissa hyväksi todetulla ns. nuohooja mallilla. Osoitetietoina käytettiin vuoden 2016 neuvontahankkeeseen toimitettuja Hämeenlinnan haja-asutusalueen kiinteistötietoja. Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojelun kanssa oltiin yhteydessä ennen kiinteistökohtaisen neuvonnan aloitusta. Neuvonta pyrittiin painottamaan erityisen herkkien alueiden vakituisesti asutuille kiinteistöille.

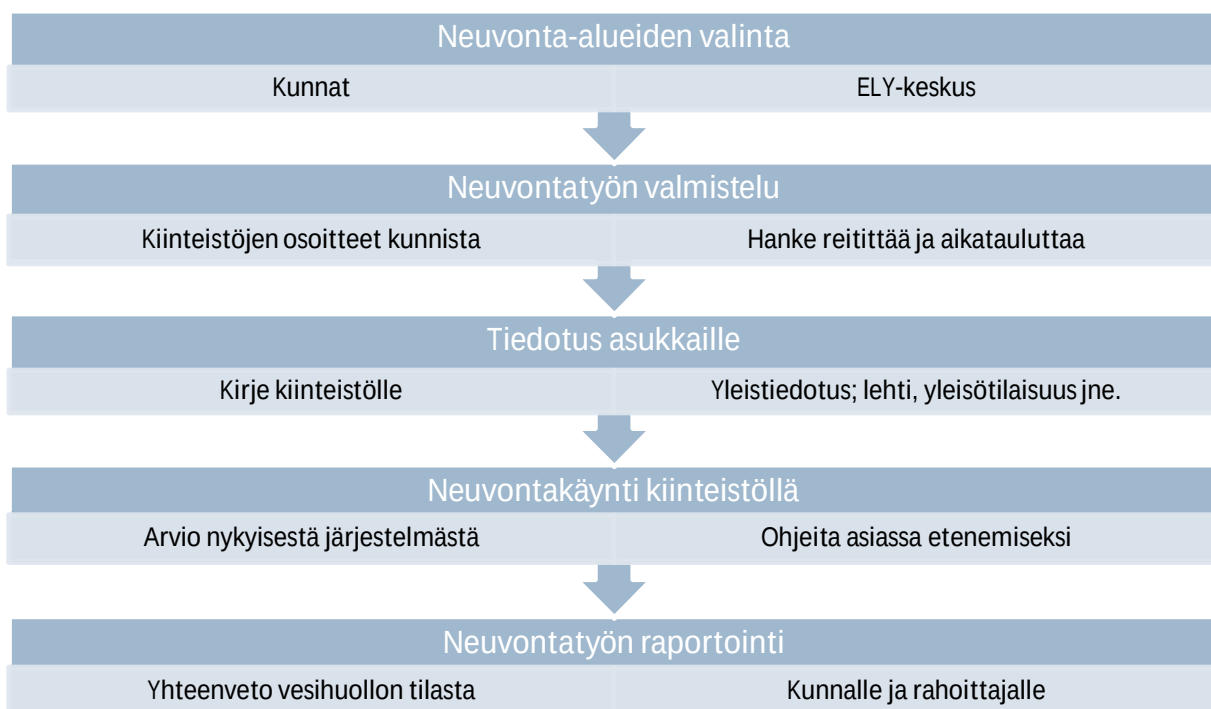
Varsinainen neuvontakäyntien valmistelu alkoi osoitetiedoston muokkaamisella sekä neuvontakäyntien reitittämällä ja aikatauluttamisella. Tämän jälkeen asukkaille lähetettiin tiedotekirje neuvontakäynnistä (liite 6). Neuvontatyöstä pyrittiin kertomaan monipuolisesti mm. paikallislehdissä ja kunnan verkkosivuilla.

Neuvontakäynnin aluksi tutustuttiin kiinteistön nykyiseen jätevesijärjestelmään. Tiedot kirjattiin tietojenkeruulomakkeeseen (liite 7). Kiinteistökäynnin havaintojen ja asukkaan kertoman perusteella arvioitiin nykyisen jätevesijärjestelmän riittävyttä asetuksen vaatimuksiin nähden. Tämän jälkeen annettiin ohjeita, miten jätevesijärjestelmän kanssa tulisi jatkossa toimia ja vastattiin asukkaan kysymyksiin. Neuvontakäynnistä jätettiin kiinteistölle kirjallinen arvio (liite 8). Lisäksi jätettiin tarpeen mukaan yleishyödyllisiä esitteitä ja ohjeita sekä Ympäristöministeriön lakimuutoksesta kertova esite. Tarvittaessa jätettiin myös lista alueella toimivista jätevesijärjestelmien suunnittelijoista ja saneeraus- ja raustyön muistilista. Neuvontakäynneillä ei jaettu kaupallista materiaalia.

Neuvontakäynti edellytti asukkaan tai hänen valtuuttamansa henkilön läsnäoloa. Mikäli asukas ei perunut käyntiä ja kiinteistöltä ei tavoitettu ketään, asukkaalle jätettiin viestilappu ja yleisesite. Viestissä kerrottiin, että neuvoja on käynyt paikalla ja asukas voi halutessaan varata uuden käyntiajan tai keskustella jätevesiasioista puhelimitse.

Neuvontakäyntien jälkeen neuvojat täyttivät kiinteistökäynnin tiedot Excel-tilaukseen. Vastaava neuvoja hoiti tämän jälkeen neuvontakäyntien tilastoinnin ja yhteenvedon tekemisen.

Neuvontakäynneillä asukkailta kysyttiin, saako käynnin tiedot luovuttaa viranomaisille. Neuvontakäyntien jälkeen kunnalle ja Hämeen ELY-keskukselle toimitettiin osoitelistat sekä toteutuneista että peruuntuneista käynneistä. Vesihuoltotiedot luovutettiin vain niiltä kiinteistöltä, jotka antoivat siihen luvan.

Kuva 4.1. Yhteenveto KVVY:n käyttämästä kiinteistökohtaisen neuvontatyön toimintamallista.

4.2 Perustietoa neuvontakäynneistä

Jätevesineuvontakäyntejä painotettiin erityisen herkille alueille. Neuvonnan tasapuolisuuden ja tehokkuuden vuoksi neuvontaa tarjottiin kuitenkin yleensä koko tieosuudelle, vaikka vain tien toinen pää olisi ollut pohjavesi- tai ranta-alueella. Neuvontakäyntiä tarjottiin asukkaille kirjeitse. Neuvontakäyntejä tehtiin vuonna 2017 Hämeenlinnan haja-asutusalueella. Lisäksi Hattulassa tehtiin kaksi käyntiä pyynnöstä. Käyntiä tarjottiin 272 kiinteistölle, joista 145 kiinteistöä otti neuvontakäynnin vastaan. Kartta neuvontakäyntien sijoittumisesta kuntiin löytyy liitteestä 9.

Neuvontakäyntien toteuma oli 53 prosenttia. Toteutumatta jääneistä käynneistä 39 prosentissa (50 kpl) tapauksista kiinteistöllä ei ollut ketään paikalla. Neuvontakäynnin perumisen yhteydessä 61 kiinteistöä sai neuvontaa puhelimesta tai sähköpostilla.

Neuvontakäyntien toteumaprosentti oli lähes vastaava vuoden 2016 hankkeen kanssa, mutta selvästi pienempi kuin neuvontatyön alkaessa Hämeessä vuonna 2013. Alkuvuosina lähes 70 prosenttia asukkaista otti neuvonnan vastaan. Tänä vuonna toteutettiin hyvin vähän kiinteistökohtaista neuvontaa verrattuna neuvonnan alkuvuosiin. Kiinteistökohtaisen neuvonnan alueet ovat vaihdelleet vuosittain. Vuosittaiset käyntimäärät ja toteumat on tilastoituna seuraavassa taulukossa (Kuva 4.2).

Vuonna 2017 käydyistä kiinteistöistä 92 prosenttia (133 kpl) oli vakituisesti asuttuja. Vakituista asunnoista ranta-alueella (alle 100 m rannasta) oli 38 kpl, pohjavesialueella 24 kpl ja tiheästi asutulla alueella (naapuriin alle 100 m) 45 kpl. Asukkaita vakituisesti asutuilla kiinteistöillä oli keskimäärin 2,1. Loma-asunnoille tehtiin yhdeksän neuvontakäyntiä. Muita kiinteistöjä (maitotiloja ja asumaton kiinteistö) oli kolme kappaletta.

Vuosi	Tarjottu	Toteutunut	Peruttu	Toteuma%
2017	272	145	127	53
2016	426	234	192	55
2015	1788	947	841	53
2014	1814	1205	609	66
2013	1479	1011	468	68
Summa	5779	3542	2237	61

Kuva 4.2. Yhteenveto jätevesineuvontakäynneistä Hämeen ELY-keskuksen rahoittamissa neuvontahankkeissa.

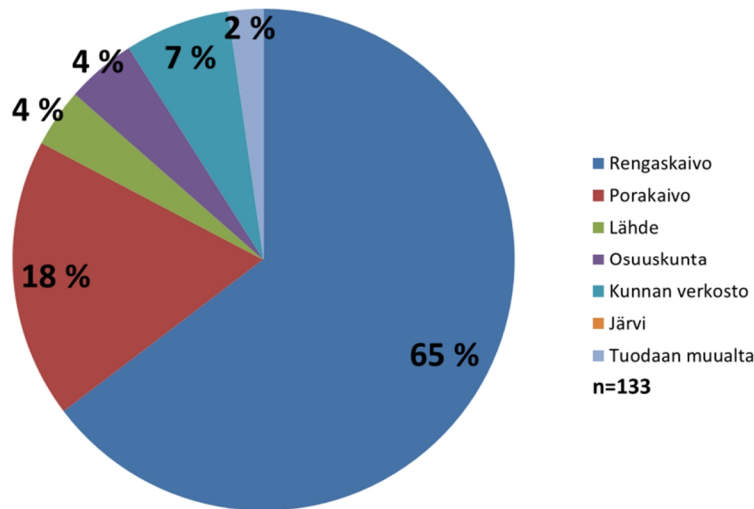
56 prosenttia (75 kpl) vakituisesti asutuista kiinteistöistä kielsi neuvontakäynnillä kerättyjen tietojen luovuttamisen viranomaisille. Tietojen luovutuksen kieltäminen ei yleensä liittynyt neuvojan antamaan arvioon tai itse neuvontaan. Kiellon syyt olivat enemmänkin henkilökohtaisia ja liittyivät usein asukkaan asenteeseen kunnan toimintaa tai yleensä asiaa kohtaan. Jos kiinteistön omistaja ei itse ollut paikalla neuvontakäynnillä tai neuvoja ei muistanut kysyä tietojen luovutuslupaa, tietojen luovuttaminen kirjattiin kielletyksi.

Tämän raportin tarkasteluissa käsitellään pääasiassa vakituisia asuntoja, koska loma-asuntojen ja muiden kuin asuinkiinteistöjen käyntimäärät olivat niin pieniä, että niiden osalta tarkastelujen tekeminen ei ollut mielekästä.

4.3 Kiinteistöjen vesihuoltojärjestelmät

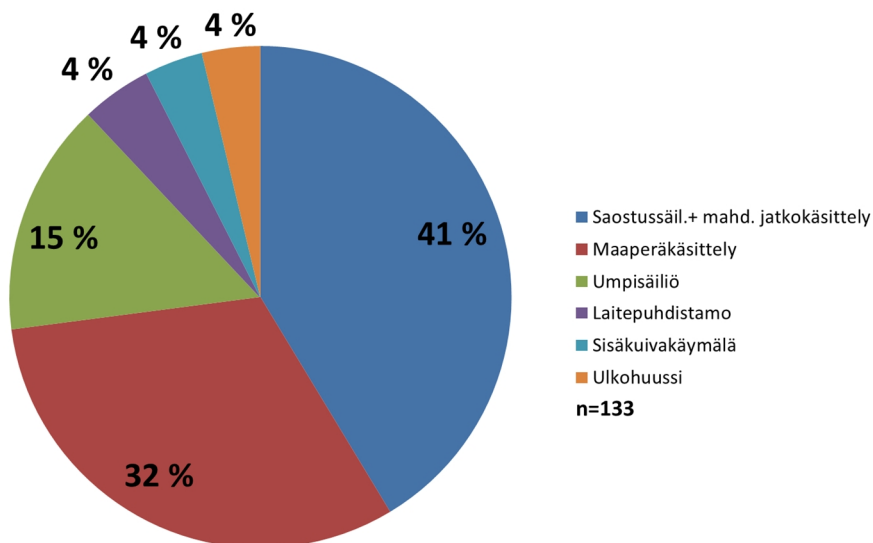
Kiinteistökäynnillä kysyttiin niin talousveden hankinnasta kuin kiinteistön nykyisestä jätevesien käsittelystä ja siihen mahdollisesti suunnitelluista parannuksista. Vuoden 2017 kiinteistökohtaisen neuvonnan määrä oli pieni ja toteuma merkittävästi alhaisempi kuin alkuvuosina. Neuvontaa myös kohdennettiin erityisen herkille alueille. Tämän takia aineiston luotettavuus jätevesijärjestelmien yleiskuvan antajana on edellisiä vuosia heikompi.

83 prosenttia vakituisesti asutuista kiinteistöistä sai juomavetensä pora- tai rengaskaivosta ja neljä prosenttia lähteestä (Kuva 4.3). Osuuskunnan tai kunnan vesijohtoverkostoon oli liittynyt 11 prosenttia kiinteistöistä. Osa kiinteistönomistajista kertoi ottavansa juomaveden ja muun käyttöveden eri paikoista, mutta neuvijat kirjasivat tietoihin juomaveden lähteen.

Kuva 4.3. Vakituisten asuinkiinteistöjen juomaveden hankintatapa.

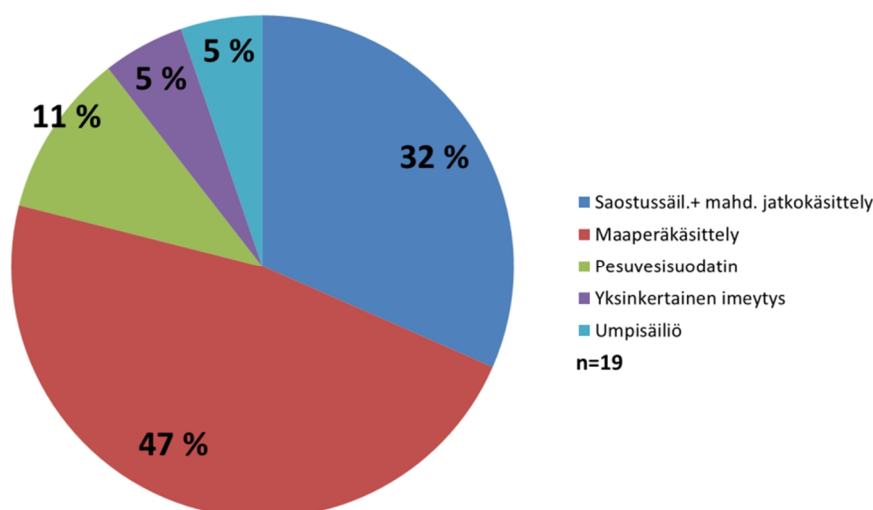
Vakituisilla asunnoilla 55 kiinteistöllä (41 %) vessavedet käsiteltiin pelkästään saostussäiliöissä tai vaihtoehtoisesti saostussäiliöiden perässä oli käsittely, joka ei ollut määräysten mukainen (Kuva 4.4). Saostussäiliöiden perässä oli esim. imeytyskaivo tai salaojaputkella toteutettu puutteellinen imeytys. Nykyvaatimusten mukaisia imeytys- ja suodatuskenttiä vessavesille oli 32 prosentilla (42 kpl) kiinteistöistä. Umpisäiliö oli 15 prosentilla (20 kpl) ja laitepuhdistamo neljällä prosentilla (6 kpl) kiinteistöistä. Lähes puolet (8 kpl) umpisäiliöistä oli sellaisia, joihin johdettiin kiinteistön kaikki jätevedet. Lopuihin johdettiin vain kiinteistön vessavedet ja pesuvesille oli erillinen käsittely. Vakituista asunnoista kahdeksalla prosentilla (10 kpl) ei ollut käytössä vesivessaa. Näistä puolet oli ulkokuusseja ja puolet sisäkuivakäymälöitä. Kuivakäymäläkiinteistöistä neljä kuului vähäisen vedenkäytön piiriin ja kuudella oli hieman korkeampi varustelutaso pesuvesien osalta.

Kuva 4.4. Vakituisten asuinkiinteistöjen nykyiset vessavesijärjestelmät. Kaaviossa on mukana kaikkien vesien yhteiskäsittelyjärjestelmät ja erillisviemäröidyistä järjestelmistä vessavesien osuus sekä kuivakäymälät.

Vakituisten asuntojen vessavesijärjestelmistä neljäsosa oli rakennettu 2010- tai 2000-luvuilla. Viidesosa järjestelmistä oli rakennettu 1990-luvulla ja viidesosa myös 1980-luvulla. Loput 35 prosenttia järjestelmistä olivat tätä vanhempia tai kiinteistöllä ei ollut käytössä vesivessaa. Neuvojat ovat kirjanneet järjestelmän vanhimman osan iän. Myöhemmin tehdyt remontit tai esimerkiksi kolmannen saostussäiliön lisääminen tai maaperäkäsittelyn uusiminen eivät näy tässä tilastossa.

Vakituisten asuntojen pesuvedet käsiteltiin valtaosin (85 %) samassa järjestelmässä vessavesien kanssa. Pelkästään pesuvesien puhdistukseen rakennettuja käsittelyjärjestelmiä oli 19 kpl (Kuva 4.5). Tämän lisäksi neljällä kiinteistöllä pesuvesien määrä oli vähäinen ja ei ympäristönsuojelulain mukaisesti vaadi käsittelyjärjestelmää. Yleisimmin pelkät pesuvedet käsiteltiin saostussäiliöissä ja jonkinlaisessa maaperäkäsittelyssä. Maaperäkäsittelyistä nykyvaatimusten mukaisia oli 47 % ja riittämättömiä imeytysjärjestelmiä 32 %. Kahdella kiinteistöllä oli harmaavesisuodatin ja yhdellä erillinen umpisäiliö harmaille jätevesille. Kahdella kiinteistöllä oli käytössä varustelutasoon nähden riittämätön yksinkertainen imeytys. Vakituisten asuntojen pelkkien pesuvesien järjestelmistä hieman yli puolet oli rakennettu 2010- ja 2000-luvuilla.

Kuva 4.5. Vakituisten asuinkiinteistöjen nykyiset pelkkien pesuvesien käsittelyjärjestelmät. Kaaviossa ei ole mukana vähäisten pesuvesimäärien järjestelmiä (4 kpl).

Erityisen herkäät alueet erosivat jätevesijärjestelmien osalta jonkin verran muusta alueesta. Pohjavesialueiden kiinteistöillä oli suhteessa enemmän umpisäiliöitä kuin pohjavesialueiden ulkopuolella. Rannan lähellä sen sijaan järjestelmät olivat suhteellisesti lähes samanlaisia kuin keskimäärin. Melko usein asukkaat eivät kuitenkaan joko tienneet asuvansa erityisalueella tai ainakaan he eivät tienneet, että sillä olisi vaikutusta jätevesiratkaisun valintaan. Pienvesiä asukkaat eivät myöskään aina tienneet tai mieltäneet vesistöiksi. Erityisalueille tehtyjen neuvontakäyntien määrä oli kuitenkin niin pieni, ettei varsinaista tilastollista eroa alueiden välillä voi todeta. Kiinteistön sijaintipaikalla ei ollut merkittävää vaikutusta asukkaan asenteisiin.

4.4 Lietteiden tyhjennys

Asukkaat tyhjensivät mustia vesiä sisältäviä jätevesisäiliöitä yleensä kerran (41 %) tai kahdesti (30 %) vuodessa. Tätä harvemmin tyhjennettiin vain kahdeksan prosenttia säiliöistä. Useammin kuin kaksi kertaa vuodessa tyhjensi 14 prosenttia kiinteistöistä, näistä monet oli umpisäiliöitä. Muita syitä keskimääräistä tiheämpään tyhjentämiseen oli mm. tukkeutumassa oleva järjestelmä, jota padotuksen takia täytyi tyhjentää useammin. Pesuvesijärjestelmien säiliöitä tyhjennettiin pääosin harvemmin kuin mustien vesien säiliöitä.

Umpisäiliöiden tyhjennys näytti tapahtuvan hieman tiheämmin kuin muiden järjestelmien. Lähes kaikki umpisäiliöt tyhjennettiin kaksi kertaa vuodessa tai useammin. Neuvontakäyntien määrä oli kuitenkin tänä vuonna melko pieni, joten tyhjennyskäytäntöjen vertailtavuus muihin vuosiin on haastavaa.

Vessavesiä sisältävät sako- ja umpisäiliölietteet tyhjennettiin pääosin (87 %) jätevedenpuhdistamolle. Viidellä prosentilla (7 kpl) kiinteistöistä lietteet levitettiin peltoon. Lopuilla kiinteistöillä oli käytössä kuivakäymälä. Myös suurin osa pesuvesien käsittelyjärjestelmien lietteistä vietiin jätevedenpuhdistamolle.

Asukailta kysyttiin neuvontakäynnillä kiinnostusta lietteiden omatoimiseen tyhjentämiseen, käsittelyyn ja peltolevitykseen. Yhteensä 14 kiinteistön omistajaa ilmaisi kiinnostuksen lietteiden omatoimiseen tyhjentämiseen ja käsittelyyn jatkossa ja näistäkin vain kuudella oli siihen tarvittava kalusto ja levitykseen käyvää peltoa. Neuvojat jakoivat lietteiden kalkkistabilointiohjetta ja omatoimisesta lietteenkäsittelystä täytettävää ilmoitusta tarpeen mukaan.

4.5 Jätevesijärjestelmien uusimistarve ja remontointisuunnitelmat

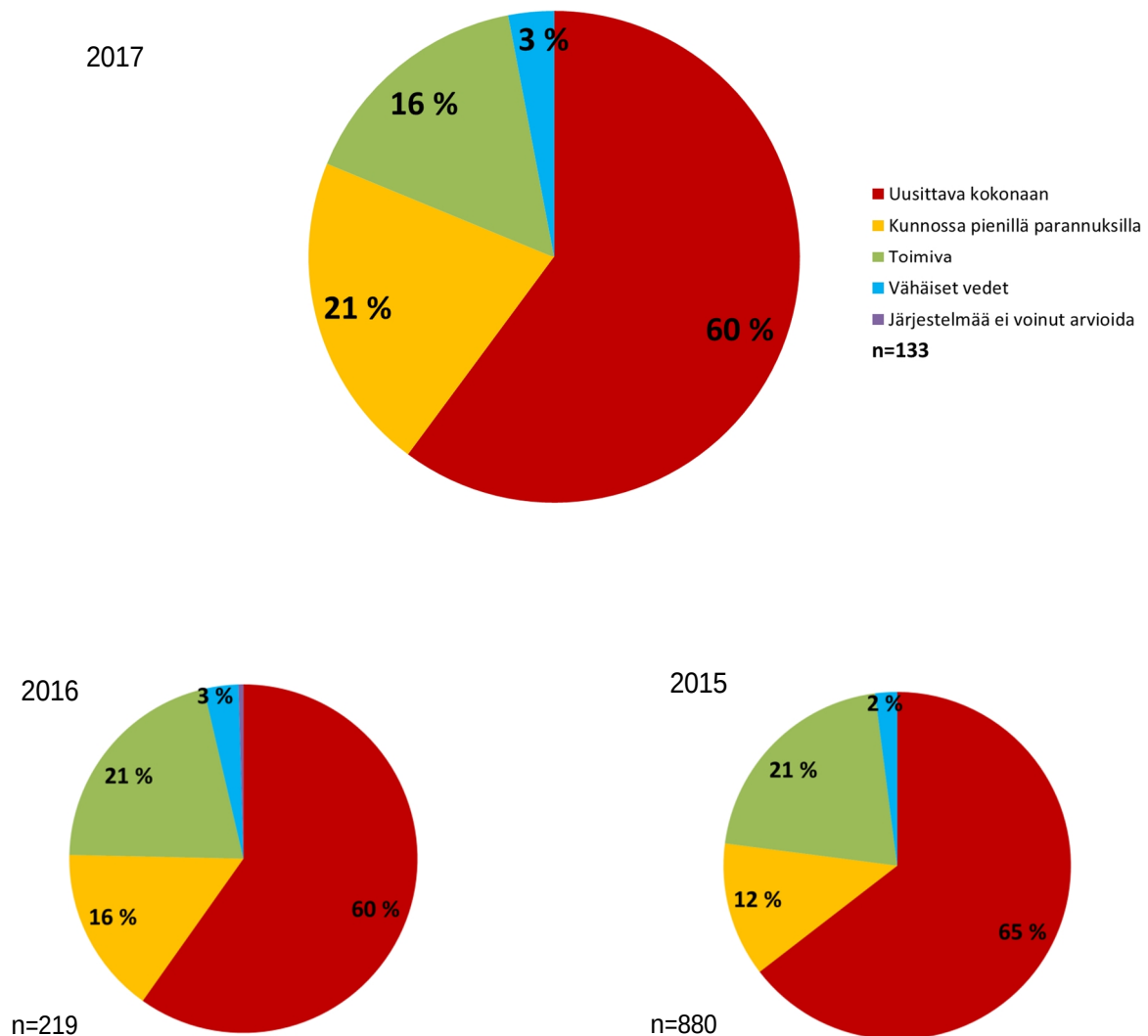
4.5.1. Neuvojen arvio jätevesijärjestelmien uusimistarpeesta

Kiinteistöjen jätevesijärjestelmät arvioitiin kolmiportaisen luokituksen avulla joko toimiviksi, pieniä kunnostustoimia vaativiksi tai kokonaan uusittaviksi. Lisäksi kirjattiin erikseen kiinteistöt, joiden vedenkäyttö on vähäistä ja kiinteistöt, jotka ovat ympäristönsuojelulain tarkoittaman ikävapautuksen piirissä. Myös ikävapautettujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmä arvioitiin. Luokittelukriteerit on listattu liitteessä 10. Arviointi perustuu jätevesijärjestelmän pintapuoliseen tarkasteluun ja kiinteistön omistajan kertomaan.

Jätevesineuvontakäynneillä todettiin, että 60 prosenttia vakituisten asuntojen 133 arvioidusta jätevesijärjestelmästä vaatii isoa saneerausta (Kuva 4.6). 21 prosenttia kiinteistöistä selviää pienillä järjestelmän parannustoimilla ja 16 prosentilla järjestelmä on jo nykyisellään kunnossa. Vähäisen vedenkäytön piiriin kuuluu kolme prosenttia arvioiduista järjestelmistä.

Kokonaan uusittavaksi arvioitujen jätevesijärjestelmien osuus oli samanlainen kuin edellisinä vuosina. Vuonna 2017 tehtiin kuitenkin vähemmän neuvontakäyntejä kuin yleensä, joten tulosten luotettavuus yleiskuvan antajana on heikompi.

"Kunnossa pienillä parannuksilla" luokittelussa valtaosana olivat umpisäiliöt, joista puuttui ylitäytöshälytín. Muut pienet korjaustoimenpiteet olivat mm. saostuskaivojen t-haarojen kunnostus tai lisäys ja säiliöiden kansien uusiminen.

Kuva 4.6. Neuvojen arvio tarkastettujen vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien saneeraustarpeesta vuosien 2015–17 neuvontahankkeissa.

Toimiviksi arvioidut järjestelmät olivat pääsääntöisesti (90 %) rakennettu 2010- ja 2000-luvuilla. Loput oli rakennettu ennen 2000-lukua ja näissäkin järjestelmissä oli usein tehty alkuperäisen rakennusvuoden jälkeen jotakin parannustöitä.

Kaikista arvioituista vakituisten asuinkiinteistöjen sekaviemärintijärjestelmistä noin viidesosa (25 kpl) ja erillisviemäroidyistä järjestelmistä kolmasosa (8 kpl) oli rakennettu 2010- ja 2000-luvulla.

Umpisäiliöiden tiiveyden arviointi neuvontakäynneillä on haasteellista ja kaikki umpisäiliöt onkin asukkaan kertomaan pohjaten arvioitu tiiviiksi. Umpisäiliön ylitäytöshälyttimen puuttuminen on kuitenkin tiputtanut joidenkin arvion luokkaan "Kunnossa pienillä parannuksilla".

Neuvojan arvio perustui kuitenkin vain rakenteelliseen arvioon, ei varsinaiseen toimivuuteen käytössä. Rakenteellisesti kunnossa olevien järjestelmien käytössä ja huollossa havaittiin melko usein neuvontakäynnin aikana puutteita.

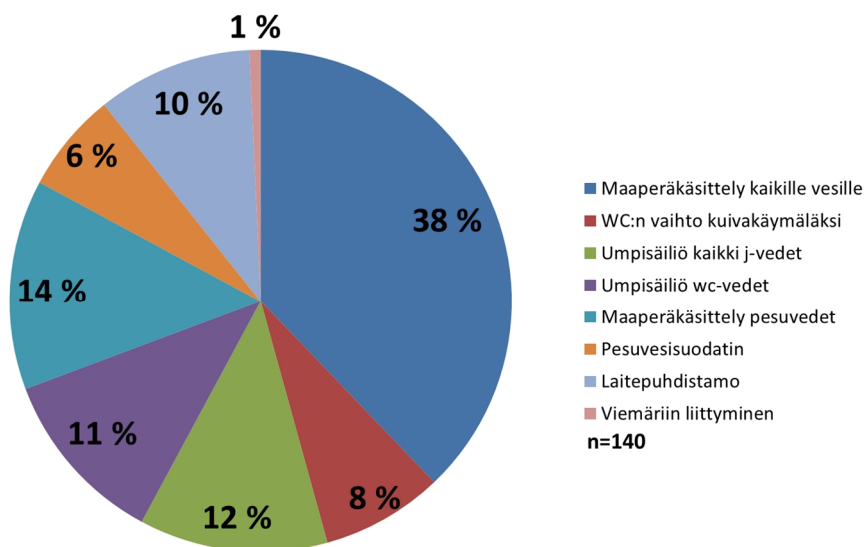
Valtaosa (110 kpl) tarkastetuista kiinteistöistä johti vessa- ja pesuvedet samaan järjestelmään. Näillä yhden jätevesijärjestelmän kiinteistöillä kokonaan uusittavien jätevesijärjestelmien osuus oli 67 prosenttia ja kunnossa olevien järjestelmien 16 prosenttia.

Erillisviemäröidyillä kiinteistöillä (23 kpl) saneeraustarve muodostuu usein pesuvesijärjestelmän perusteella ja lähes kaikki vessavesien umpisäiliöt onkin arvioitu joko toimiviksi tai pientä kunnostusta vaativiksi. Pesuvesien käsittelyjärjestelmistä 26 prosenttia vaatii kokonaan uusimista ja 31 prosenttia pieniä parannuksia. Neuvontakäyntien arviot luokiteltiin myös SYKE:n arviointipohjan mukaisesti. Luokittelu on esitetty liitteessä 11.

4.5.2. Neuvojen jätevesijärjestelmien kunnostussuositukset kiinteistöille

Neuvontakäynnillä neuvoja antoi arvion nykyisen jätevesijärjestelmän toimivuudesta ja tarvittaessa suosituksia parannustoimista, lisäksi keskusteltiin lainsäädännön muutoksista ja niiden vaikutuksista kiinteistöillä. Suositellut toimenpiteet olivat sekä koko järjestelmän saneerausta koskevia että pieniä parannuksia nykyiseen järjestelmään.

Eniten (52 %) koko jätevesijärjestelmän uusimista vaativille kiinteistöille suositeltiin maaperäkäsittelyjärjestelmien rakentamista kaikille tai harmaille jätevesille (Kuva 4.7).

Kuva 4.7. Neuvojen järjestelmäsuositukset jätevesijärjestelmän uusimistarpeessa oleville vakituksille asunnoille. Samalle kiinteistölle on voitu suositella yhtä tai useampaa eri järjestelmävaihtoehtoa.

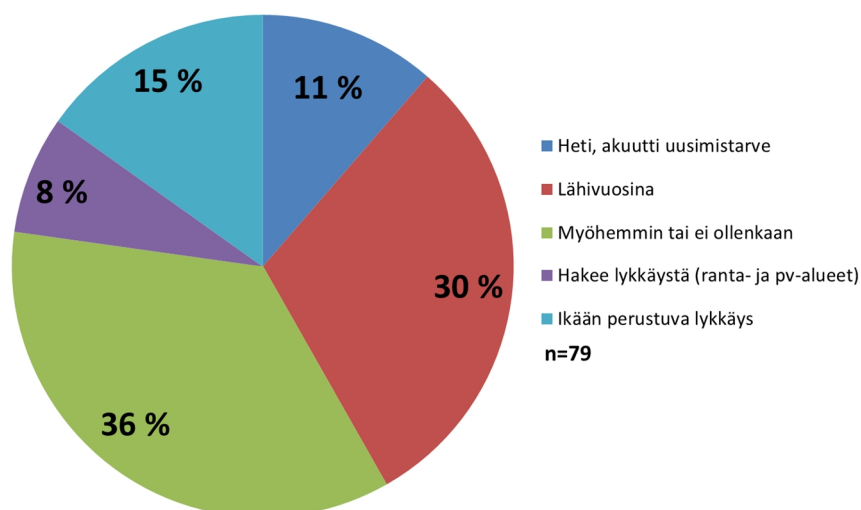
Umpisäiliötä joko vessavesille tai kaikille jätevesille suositeltiin 23 prosentille kiinteistöistä ja laitepuhdistamo 10 prosentille. Pesuvesisuodatinta ehdotettiin kuudessa prosentissa tapauksista ja suosituksista kahdeksan prosenttia koski vesivessan vaihtamista kuivakäymäläksi. Samalle kiinteistölle on

voitu suositella yhtä tai useampaa eri järjestelmävaihtoehtoa. Suositukset erosivat hieman aikaisemmista vuosista. Erityisalueista johtuen umpisäiliöitä on suositeltu hieman aikaisempaa enemmän. Lisäksi mustien ja harmaiden vesien erilliskäsittelyjä suositeltiin myös hieman aikaisempia vuosia useammin.

Pienistä korjaustoimenpiteistä useimmiten jouduttiin huomauttamaan umpisäiliön ylitäyttöhälyttimen puuttumisesta. Ylitäyttöhälytín on oleellinen umpisäiliön täyttymisen seurannan apuväline. Hälytín oli myös umpisäiliön vaatimuksena ennen lainsäädännön muutosta. Neuvonnassa on aina suositeltu hälyttimen lisäys jos se on säiliöstä puuttunut. Maaperäkäsittelyjärjestelmien yleisimmät puutteet liittyivät järjestelmän tuuletuksen parantamiseen, säiliöiden tai niiden kansien kuntoon. Muutama järjestelmä oli myös toteutettu ilman vaadittavaa toimenpidelupaa ja lupa ohjeistettiin hakemaan jälkikäteen. Toimivaksi arvioitujen maaperäkäsittelyjärjestelmien yhteydessä keskusteltiin järjestelmän säännöllisen tyhjennyksen tarpeellisuudesta sekä kentän toiminnan tarkkailusta. Iäkkäämpien järjestelmien yhteydessä keskusteltiin mahdollisista uusimiseen viittaavista oireista, kuten kaivojen padotuksesta, jatkuvasta voimakkaasta hajusta tai jätevesien purkautumisesta väärään paikkaan. Laitepuhdistamoiden osalta keskusteltiin säännöllisten hoitotoimien tarpeesta sekä lietteen laskeutuvuuskokeen ja poistuvan jäteveden tarkkailun tarpeellisuudesta. Lisäksi keskusteltiin mm. kuivakäymäläjätteiden kompostoinnista.

4.5.3. Arvio jätevesiremonttien toteutusajasta

Neuvontakäynnillä keskusteltiin myös suositeltujen toimenpiteiden toteutusajankohdasta. Lähivuosi-
na kunnostustoimet ajatteli toteuttavansa 30 prosenttia asukkaista ja 36 prosenttia ilmoitti tekevän-
sä saneerauksen myöhemmin tai ei ollenkaan (Kuva 4.8). Yhdeksällä kiinteistöllä oli ilmennyt järjes-
telmän toimintaongelmia, joiden vuoksi järjestelmä olisi hyvä uusida pikaisesti.

Kuva 4.8. Vakituisten kiinteistöjen asukkaiden arvio tarvittavan järjestelmän uusimisen ajankohdasta.

Lisäksi kuusi erityisen herkkien alueiden kiinteistönomistajaa ilmoitti hakevansa lykkäystä saneerausmääräaikaan. Syitä lykkäyksen hakemiseen olivat mm. kiinteistön epävarma tulevaisuus, hankala elämäntilanne tai remontin kokeminen tarpeettomana.

Kiinteistökäynneillä keskusteltiin myös automaattisen ikävapautuksen edellytyksistä. Asukkailla oli edelleen jonkin verran vääriä ja puutteellisia tietoja asiasta ja kaikkien kiinteistöjen osalta ikävapautuksen edellytyksiä ei saatu varmuudella selvitettyä. Erityisesti perikunnille ikävapautuksen saamisen edellytykset olivat epäselvät. Varmuudella ikävapautuksen edellytykset täyttyivät 12 prosentilla (16 kpl) kiinteistöistä. Ikävapautukseen oikeutettujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmät arvioitiin samalla tavalla kuin muidenkin kiinteistöjen. Neuvojen arvioiden mukaan vain kahdella ikävapautetulla kiinteistöllä jätevesijärjestelmä oli täysin kunnossa.

5. KOKEMUKSET

Vuoden 2017 neuvonnassa korostui erityisesti uusitun lainsäädännön tulkitsemisen haasteet. Edellisiin vuosiin verrattuna oli osalla neuvottavista kiinteistönomistajista havaittavissa enemmän sekaannusta lainsäädännön vaatimuksiin nähden, vaikka lainsäädännön muutoksessa haettiin osaltaan juuri selkeyttä. Hankaluutena tuntui olevan ainakin vesistön määrittely, erityisesti pienempien vesistöjen kohdalla. Myös 100 metrin sääntö oli tulkinnanvarainen. Toisaalta lähes kaikki neuvotut tuntuivat kullekin jotakin kevään lainsäädännön muutoksesta.

Yleisneuvontatapahtumissa tavoitettiin sekä varta vasten neuvojaa tapaamaan tulleita kiinteistönomistajia että muuten esimerkiksi kesätapahtumaan tulleita kuntalaisia. Kysymykset vaihtelivat hyvinkin tarkoista järjestelmäkysymyksistä yleisen tason keskusteluun lainsäädännöstä ja jätevesien käsittelystä. Edellisiin vuosiin nähden joillakin neuvontapisteillä oli havaittavissa erityisesti rantamökkien omistajien aktivoitumista. Uudistunut jätevesilainsäädäntö tuntui herättäneen kiinteistönomistajat selvittämään, täyttääkö kiinteistön jätevesijärjestelmä nykyiset vaatimukset ja mitä parannuksia heidän pitäisi tehdä ja minkälaisella aikataululla. Osa kiinteistönomistajista oli epä tietoisia siitä, muuttuivatko varsinaiset puhdistusvaatimukset. Neuvonnan tarpeen voi uskoa lisääntyvän erityisen herkkien alueiden määräajan lähestyessä.

Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman neuvonnan saatavuutta hyvänä palveluna ja neuvonta oli pääosin mielekästä. Neuvontapisteiden välillä oli kuitenkin suurta hajontaa kävijämäärissä ja esimerkiksi huonon sään takia muutamilla pisteillä kävi vain joitakin asiasta kiinnostuneita. Neuvontamäärä ei myöskään ollut suoraan verrannollinen tapahtuman kävijämäärään, sillä isommissa tapahtumissa neuvontapiste saattoi helposti jäädä muun markkinatoiminnan jalkoihin.

Edellisten vuosien tapaan kiinteistökohtaisten neuvontakäyntien hyödyt havaittiin saneerausta vaativien kiinteistöjen lisäksi jo järjestelmän uusineilla kiinteistöillä. Uudempien rakenteellisesti toimivien järjestelmien seuranta ja hoitotoimet oli osalla kiinteistöistä laiminlyöty.

Neuvontakäyntien toteuma oli viime vuoden luokkaa, mutta jäi selkeästi huonommaksi kuin sitä edeltävinä vuosina. Tavoitetut asukkaat pitivät neuvonnan maksuttomuutta ja puolueettomuutta kuitenkin hyvänä asiana.

Yli puolet neuvotuista vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmistä oli yli 25 vuotta vanhoja. Kiinteistökäynneillä olikin nähtävissä, että saneeraustoimia väistämättä tarvitaan elinkaarensa loppupäässä oleviin järjestelmiin. Uudistuneen lainsäädännön vuoksi on vaarana, että erityisen herkkien alueiden ulkopuoliset kiinteistöt eivät tee tarpeellisia uudistuksia lähiaikoina. Osa neuvotuista kiinteistönomistajista tuntuikin olevan helpottuneita vapautuneesta saneerausaikataulusta. Puheista oli havaittavissa saneerauksen lykkääminen kauas tulevaisuuteen tai sen peruminen kokonaan, vaikka sitä olisi ehditty jollakin tasolla jo alkaa suunnitella. Jatkossa ainakin erityisen herkkien alueiden asukkaille olisi hyvä saada tieto jätevesilainsäädännön muutoksesta ja lopullisen määräajan lähestymisestä, jotta he ehtivät aikarajan puitteissa kunnostaa huonokuntoiset jätevesijärjestelmänsä.

Vuoden 2017 neuvonnan kokemusten perusteella neuvontatarve ei ole lainsäädännön uudistamisen yhteydessä poistunut, vaan puolueettomalle neuvonnalle tuntuu olevan edelleen tarvetta sekä haja-asutusalueen asukkailla että kesämökkien omistajilla.

Lainsäädäntö muuttui 3.4.2017

– jätevesien puhdistusvaatimukset säilyivät

LUONTO JA
NAAPURIT KIITTÄÄ
HYVIN TOIMIVAA
JÄRJESTELMÄÄ!

Jätevedet tulee puhdistaa tehokkaasti kaikilla alueilla

- Puhdistuksen perustaso fosforin, typen ja orgaanisen aineen osalta on määritelty lainsäädännössä
- Kunnat voivat määrätä alueellisesti perustasoa tiukempia vaatimuksia

Ennen vuotta 2004 rakennetuilla kiinteistöillä on siirtymäaikaa saneerausten tekemiselle

Alle 100 m vesistöistä ja pohjavesialueet

- Järjestelmät on oltava kunnossa **31.10.2019** mennessä
- Määräaikaan voi hakea kunnasta lykkäystä, jos kuormitus on huomattavan vähäistä tai toimet kohtuuttoman kalliita ja teknisesti vaativia

Yli 100 m vesistöistä (esim. järvet, joet ja purot)

- Saneerausajankohdan voi valita itse
- Saneeraus on tehtävä **viimeistään** vesi- ja viemärijärjestelmään kohdistuvan remontin tai muun isomman luvanvaraisen peruskorjauksen yhteydessä

- Uudistuneissa säädöksissä painotetaan erityisesti ammattitaitoisen suunnittelun merkitystä
- Järjestelmän säännöllinen hoito ja huolto ovat edellytys puhdistamon hyvälle toiminnalle ja järjestelmän pitkälle käyttöiälle

JÄRJESTELMÄN
KÄYTTÖIKÄ ON
15–25 VUOTTA
UUSI AJOISSA!

KVVY

Lisätietoa jätevesistä
kvvy.fi/jatevesi

Tiedotteen on tehnyt KVVY ry huhtikuussa 2017 osana Hämeen ja Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten rahoittamia jätevesineuvontahankkeita.

Jätevesineuvoja on arvioinut kiinteistöenne jätevesijärjestelmän toimintakunnon KVVY:n neuvontahankkeissa vuosina 2010–2016. **Järjestelmän on todettu tarvitsevan saneerausta.** Kevään 2017 lainsäädäntömuutokset eivät vaikuta neuvojan arvioon ja suosituksiin, koska puhdistusvaatimuksia ei muutettu.

Mikäli jätevesiasiat mietityttävät, tule tapaamaan jätevesineuvojaa tapahtumiin tai kysy neuvoja puhelimitse tai sähköpostilla.

Jätevesineuvonnan kesäkiertue 2017:

- «Aika» «Paikka»
«Aika» «Paikka»
«Aika» «Paikka»
«Aika» «Paikka»

Kaikki tapahtumat
kvvy.fi/tapahtumakalenteri

Yli 100 m vesistöistä:
Viimeistään luvanvaraisen remontin yhteydessä

100 m

75 m

50 m

25 m

Alle 100 m vesistöistä ja pohjavesialueilla:
30.10.2019 mennessä

Kiinteistönomistaja
Kaarina Maununtyttären tie 1999
99999 Kangasala

Järvi, joki, puro tai muu vesistö

Kysy jätevesineuvojalta:
Lauri Sillantie
050 570 9511
lauri.sillantie@kvvy.fi

KVVY

Vastaa myös Suomen ympäristökeskuksen kyselyyn neuvonnasta
www.kvvy.fi/jvkysely

Yhteenveto hankkeen yleisneuvontatapahtumista

Tilaisuude	Tilaisuuden tyyppi	Kunta	Tarkempi paikka	Tilaisuuden nimi ja kuvaus tapahtumasta	Osallistujamäärä
6.5.2017	Neuvontapiste	Tammela	Letku	Letkun kyläkoulun puuhapäivä	5
6.6.2017	Neuvontapiste	Kärkölä	Järvelän S-Market	Neuvontapiste	7
6.6.2017	Neuvontapiste	Hausjärvi	Kirjasto	Neuvontapiste	4
10.6.2017	Neuvontapiste	Loppi	Tori	Tule tutuksi - tavataan torilla	18
11.6.2017	Neuvontapiste	Kärkölä	Huovilan puisto	Kärkölä-päivä	10
15.6.2017	Neuvontapiste	Hausjärvi	S-Market	Neuvontapiste	6
15.6.2017	Neuvontapiste	Riihimäki	Kirjasto	Neuvontapiste	11
20.6.2017	Neuvontapiste	Loppi	S-Market	Neuvontapiste	11
1.7.2017	Neuvontapiste	Forssa	Kutomo	Heinämessut	16
2.7.2017	Neuvontapiste	Jokioinen	Minkiön asema	Minkiön maalaistori	15
7.7.2017	Neuvontapiste	Humppila	Sale	Neuvontapiste	6
7.7.2017	Neuvontapiste	Ypäjä	Sale	Neuvontapiste	7
8.7.2017	Kylmä neuvontapiste	Hämeenlinna	Niemikotkan paviljonki	Kotkajärven suojeluyhdistyksen kokous	-
12.7.2017	Neuvontapiste	Tammela	Tori	Kesätori	7
12.7.2017	Neuvontapiste	Jokioinen	S-Market	Neuvontapiste	5
18.7.2017	Neuvontapiste	Hämeenkoski	Jätepiste	PHJ kiertävän jäteaseman yhteydessä	7
20.7.2017	Neuvontapiste	Hämeenlinna	Lammin K-Market	Neuvontapiste	13
20.7.2017	Neuvontapiste	Hämeenlinna	Kauppakeskus Tuulonen	Neuvontapiste	22
22.7.2017	Neuvontapiste	Hämeenlinna	Hauhon Kesätori	Neuvontapiste	33
22.7.2017	Neuvontapiste	Hämeenkoski	Hämeenkosken keskusta	Kosken VPK:n kesäjuhlat	18
29.7.2017	Kylmä neuvontapiste	Loppi/Janakkala	Kesijärven suojeluyhdistys	Kesijärven suojeluyhdistyksen kokous	-
29.7.2017	Neuvontapiste	Hämeenlinna	Rimmilän kylätalo	Renkajärven kesäjuhlat	11
1.8.2017	Neuvontapiste	Hämeenlinna	Tori	Kuukausimarkkinat	39
4.8.2017	Neuvontapiste	Hämeenlinna	S-Market Iittala	Neuvontapiste	9
4.8.2017	Neuvontapiste	Hattula	K-Supermarket Parola	Neuvontapiste	11
5.8.2017	Neuvontapiste	Janakkala	Turengin koulun kenttä	Laurin markkinat	30
8.8.2017	Neuvontapiste	Janakkala	K-Market Tervakoski	Neuvontapiste	8
18.8.2017	Yleisötilaisuus	Loppi/Janakkala	Vähikkälän seuratalo	Ojajärven suojeluyhdistyksen kokous	16
26.8.2017	Neuvontapiste	Hämeenlinna	Niemikotkan paviljonki	Kotkajärven suojel.yhd. Venetsialaiset	14
26.8.2017	Kylmä neuvontapiste	Janakkala	Vähikkälän seuratalo	Valajärven suojeluyhdistyksen muikkubileet	-
9.9.2017	Kylmä neuvontapiste	Loppi	Ilvesreitlin laavu	Pääjärven suojeluyhdistyksen kokous	-
10.9.2017	Neuvontapiste	Riihimäki	Riihimäen asema-aukio	Riihimäen asematapahtuma	18
21.9.2017	Neuvontapiste	Hämeenkoski	Kirjasto	Ympäristöviikon neuvontapiste	4
2.11.2017	Yleisötilaisuus	Hämeenlinna	Wetterin toimitalo	Jätevesiseminaari	93
					474
	Yleisötilaisuus	2			
	Neuvontapiste	28			
	Kylmä neuvontapiste	4			
		34			

Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista

Hankkeen julkaisemat tiedotteet ja juttuvinkit

Julkaisupäivä	Jakelu	Tiedotteen otsikko
3.4.2017	Mediat, Kunnat, Muu	Uusi jätevesilainsäädäntö voimaan –neuvontaa tarjolla
20.4.2017	Mediat, Kunnat, Muu, Face	Valtakunnallinen jätevesiviikko käynnistää neuvontakauden
28.4.2017	Mediat, Kunnat, Muu, Face	Jätevesiasiat kuntoon myös mökillä
24.5.2017	Hämeenkulma	Kysy jätevesineuvojalta
31.5.2017	Aamuposti	Tule tapaamaan jätevesineuvojaa!
31.5.2017	Lopen Lehti	Tule tapaamaan jätevesineuvojaa
5.6.2017	Seutuneluset	Jätevesineuvontaa saatavilla
12.6.2017	Forssan Lehti	Tule tapaamaan jätevesineuvojaa!
13.6.2017	Seutu Sanomat	Tule tapaamaan jätevesineuvojaa!
15.6.2017	Hämeen mediat, Face	Vain huollettu jätevesijärjestelmä toimii hyvin
4.7.2017	Keski-Häme	Tule tapaamaan jätevesineuvojaa!
4.7.2017	Hämeen mediat, Face	Mökilläkin jätevedet kuntoon
19.7.2017	Hattulaan	Tule tapaamaan jätevesineuvojaa
24.7.2017	Hämeen Sanomat	Tule tapaamaan jätevesineuvojaa
24.7.2017	Hämeenlinnan kaupunki uut	Tule tapaamaan jätevesineuvojaa
27.7.2017	Janakkalan Sanomat	Tule tapaamaan jätevesineuvojaa
4.9.2017	Hämeen mediat, Face	Jätevesijärjestelmän uusimisesta ei tarvitse suoriutua yksin
12.9.2017	Etelä-Suomen Sanomat	Jätevesineuvontaa tarjolla ympäristöviikolla
12.9.2017	Seutuneluset	Jätevesineuvontaa tarjolla ympäristöviikolla
30.10.2017	Hämeen mediat, Face	Jätevesiseminaari päättää neuvontakauden

Hankkeesta tehdyt lehtijutut

Julkaisupäivä	Lehti/Radio/Muu kanava	Lehtijutun otsikko/Radio-ohjelma/Muu
26.4.2017	Hämeen Sanomat	Jätevesijärjestelmien kunto on kirjavaa
Toukokuu 2017	Ekokaari	Uusi jätevesilainsäädäntö voimaan – neuvontaa tarjolla
Toukokuu 2017	Ypäjäläinen	Uusi jätevesilainsäädäntö voimaan – neuvontaa tarjolla
5.6.2017	Hämeenkulma	Kysy jätevesineuvojalta
Kesäkuu 2017	Keski-Häme	Jätevesineuvojat kiertueella
14.7.2017	Forssan Lehti	Harmaavesillä on harmaa vyöhykkeensä + kansi
Heinäkuu 2017	Keski-Häme, Hämeenkulma	Mökilläkin jätevedet kuntoon
17.7.2017	Hämeen Sanomat	Harmaavesillä on harmaa vyöhykkeensä
20.7.2017	Yle Häme	Mökkiläisillä on kaksi vuotta aikaa laittaa jätevesiasiat kuntoon
20.7.2017	Yle Häme	Mökkiläisillä on kaksi vuotta aikaa laittaa jätevesiasiat kuntoon
25.7.2017	Hämeen Sanomat	Jätevesineuvojat kiertävät maakunnassa
Elokuu 2017	Ypäjäläinen	Vain huollettu jätevesijärjestelmä toimii hyvin
14.9.2017	Keski-Häme	Jätevesijärjestelmän uusimisesta ei tarvitse suoriutua yksin

Haja-asutuksen vesihuolto Hämeenlinnassa

Yhteenveto KVVY:n jätevesineuvonnasta

2013-
2017

Neuvontatyön toteutus

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY) on tehnyt kiinteistökohtaisia jätevesineuvontakäyntejä Hämeenlinnassa Hämeen ELY-keskuksen rahoittamissa neuvontahankkeissa vuosina 2013, 2016 ja 2017. Neuvontakäyntiä tarjottiin kunnan valitsemien alueiden asukkailla kirjeellä. Hämeenlinnassa neuvontaa oli saatavilla kaikkien liitoskuntien alueella. Neuvoja kävi 934 kiinteistöllä, joista 887 kiinteistöä oli vakituksessa asuinkäytössä. Kiinteistökohtaista neuvontatyötä tuettiin mm. yleisötilaisuuksilla, neuvontapisteillä, lehtijutuilla ja puhelinneuvonnalla.

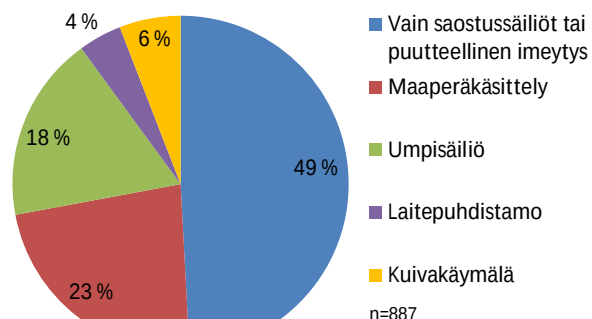
Neuvontakäynnillä jätevesijärjestelmän toimintakunto arvioitiin silmämääräisesti asukkaan kanssa keskustellen. Asukkaalle jätettiin kirjallinen arvio järjestelmän toimintakunnosta ja saneeraustarpeesta sekä annettiin ohjeita saneerauksen tekemisestä tai toimivien järjestelmien hoitotoimista.

Neuvontakäynnit keskittyivät valituille alueille ja 64 prosenttia kiinteistöistä otti vastaan maksuttoman neuvontakäynnin. Kerättyjä vesihuoltotietoja ei voikaan sellaisenaan yleistää koko kunnan haja-asutuksen vesihuollon tilaa kuvaaviksi. KVVY:n neuvonnan lisäksi kunta on voinut tehdä omia jätevesien neuvonta- ja tarkastuskäyntejä.

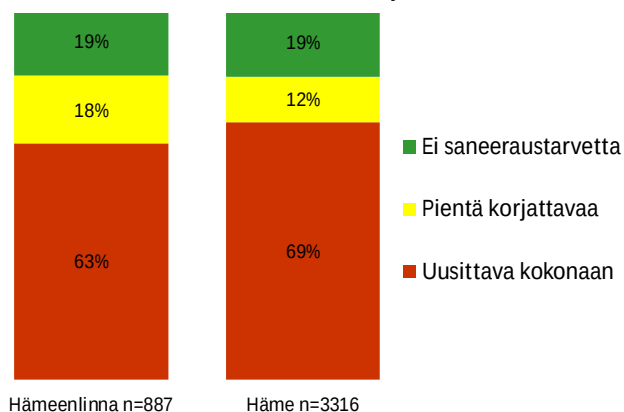
Vesihuollon tila haja-asutusalueella

Hämeenlinnassa vakituksessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien uusimistarve oli hieman pienempää kuin Hämeessä keskimäärin. Neuvontakäynneillä arvioituista vessavesijärjestelmistä 19 prosenttia oli rakennettu 2000-luvulla ja ne olivat pääosin nykymuotoisia maaperäkäsittelyjärjestelmiä ja umpisäiliöitä. Vanhemmat järjestelmät perustuvat usein pelkkään saostussäiliökäsittelyyn eivätkä täytä nykyisiä puhdistusvaatimuksia.

Vakituksessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen vessavesien käsittelyjärjestelmät neuvotuilla kiinteistöillä Hämeenlinnassa.

Neuvojen arvio jätevesijärjestelmien saneeraustarpeesta vakituksessa asutuilla kiinteistöillä Hämeenlinnassa ja Hämeessä.

Hämeenlinnan neuvonta numeroina

Kiinteistökohtaiset neuvontakäynnit

- » Neuvontakäyntiä tarjottu 1468 kiinteistöä
- » Neuvontakäynti toteutunut 934 kiinteistöä
- » Toteumaprosentti 64 %

Vakituisten asuntojen

- » Käynnit ranta-alueilla 132 kiinteistöä
- » Käynnit pohjavesialueilla 169 kiinteistöä
- » Ikävapautus 13 % kiinteistöistä
- » 2000-luvun järjestelmät 19 % kiinteistöistä
- » Oma talousvesikaivo 87 % kiinteistöistä

Yhteenveto KVVY:n jätevesineuvonnasta kunnittain Hämeessä vuosina 2013–2017

Yhteenveto KVVY:n jätevesineuvonnasta vuosina 2013-2017			
	Yleis- ja kiinteistökohtainen neuvonta		
	Tilaisuutta kpl	hlö osallistunut	Kiinteistöä kpl
Hämeenlinna	19	511	934
Hattula	3	78	167
Janakkala	6	114	194
Loppi	7	222	418
Tammela	7	168	225
Forssa	2	72	172
Humppila	2	20	176
Jokioinen	4	108	209
Ypäjä	3	59	100
Riihimäki	4	45	55
Hausjärvi	9	98	373
Kärkölä	5	40	246
Hämeenkoski	5	46	189
Padasjoki	2	30	84
Yhteensä	78	1611	3542

KVYY

Liite 6

Tiedote

Etunimi Sukunimi
Lähiosoite
Postinumero Toimipaikka

Hyvä kiinteistönomistaja,

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVYY) tekee jätevesineuvontaa asuinalueellanne. Jätevesineuvoja kiertää alueen vakituisesti asutuilla kiinteistöillä ja pyynnöstä myös kesämokeilla. Neuvoja arvioi, tarvitseeko kiinteistön nykyinen jätevesijärjestelmä kunnostusta ja kertoo mahdollisesti tarvittavista saneeraustoimista. Neuvoja opastaa myös uusien järjestelmien hoito- ja huoltotoimenpiteissä.

Neuvontatyö on valtion rahoittamaa ja asukkaille vapaaehtoista ja maksutonta. Neuvontatyön toteuttaja KVYY ry ei ole viranomainen ja käynnin tavoite on neuvonnallinen. Neuvonta-alueet ovat kunnan valitsemia ja osoitetiedot kuntien toimittamia. Kiinteistökäynnillä kerätyt vesihuoltotiedot luovutetaan viranomaisille vain kiinteistönomistajan luvalla.

Jätevesineuvoja tulee kiinteistöllenne Sakokaivontie 380

pe 12.5
klo 13-16
välillä

Kiinteistöikäynti edellyttää kiinteistönomistajan tai hänen edustajansa paikalla oloa. Käynti kestää vajaan tunnin. Neuvontakäyntiä varten on hyvä etsiä valmiiksi jätevesijärjestelmän selvityslomake tai suunnitelma. Voitte tarvittaessa täyttää myös kirjeen mukana lähetetyn selvityslomakkeen.

Mikäli ehdotettu ajankohta ei sovi, voitte varata uuden ajan neuvojalta. Jos neuvoja ei vastaa puhelimeen, hän on todennäköisesti neuvontakäynnillä. Jättäkää viesti vastaajaan yhteystiedoillanne tai lähettäkää tekstiviesti/sähköposti, niin neuvoja palaa asiaan vapauduttuaan.

Terveisin,

Jätevesineuvoja
Elli Osaaja
p. 050 570 1234
etunimi.sukunimi@kvvy.fi

Jätevesisäädökset muuttuivat 3.4.2017

- » Puhdistusvaatimukset säilyivät ennallaan
- » Ranta- ja pohjavesialueilla järjestelmät tulee saneerata 31.10.2019 mennessä
- » Muilla alueilla saneeraus tulee tehdä viimeistään vesi- ja viemärijärjestelmän remontin tai muun isomman luvanvaraisen peruskorjauksen yhteydessä

Toimiva jätevesijärjestelmä on satsaus oman lähiympäristön puhtauteen ja kiinteistön arvoon!

Puolueetonta jätevesineuvontaa | kvvy.fi/jatevesi

Kiinteistökohtainen jätevesineuvontakäynti

Hanketiedot

Neuvoja: _____

Käyntipäivä: _____

Kunta: _____

Kiinteistön yhteystiedot

Kenen kanssa juteltu: _____

Katuosoite: _____

Postiosoite: _____

Käymäläjärjestelmän rakentamisvuosi

- ☐ 2010-luku
- ☐ 2000-luku
- ☐ 1990-luku
- ☐ 1980-luku
- ☐ 1970-luku
- ☐ 1960-luku
- ☐ Vanhempi
- ☐ Ei järjestelmää
- ☐ Ei pysty arvioimaan

Käytössä oleva käymäläjärjestelmä

- ☐ Umpisäiliö
- ☐ Pelkät saostussäiliöt
- ☐ Saostussäiliöt + jokin muu
- ☐ Imeyttämö
- ☐ Maasuodattamo
- ☐ Laitepuhdistamo
- ☐ Sisäkuivakäymälä
- ☐ Ulkokuivakäymälä

Muista keskustella myös järjestelmän purkupaikasta asukkaan kanssa

Tehdasvalmisteisen järjestelmän laitemerkki ja malli:

Lisätiedot vessajärjestelmästä tai kuivakäymälästä esim. rakenteet, saneeraukset, purkujärjestelyt:

Pesuvesijärjestelmän rakentamisvuosi

- ☐ 2010-luku
- ☐ 2000-luku
- ☐ 1990-luku
- ☐ 1980-luku
- ☐ 1970-luku
- ☐ 1960-luku
- ☐ Vanhempi
- ☐ Sama mustien vesien kanssa
- ☐ Ei järjestelmää
- ☐ Ei pysty arvioimaan

Käytössä oleva pesuvesijärjestelmä

- ☐ Sama järj. vessavesien kanssa
- ☐ Vähäiset vedet
- ☐ Pelkät saostussäiliöt
- ☐ Saostussäiliöt + jokin muu
- ☐ Yksinkertainen imeytys
- ☐ Pesuvesisuodatin
- ☐ Imeyttämö
- ☐ Maasuodattamo
- ☐ Laitepuhdistamo
- ☐ Umpisäiliö
- ☐ Ei järjestelmää

Lisätiedot pesuvesijärjestelmästä:

Säiliöiden tyhjennys

Tyhjennystiheys (pelkät mustat tai mustat+harm. yhd.)

- ☐ Käytössä kuivakäymälä
- ☐ Ei tyhjennetä
- ☐ Harvemmin kuin kerran vuodessa
- ☐ 1 krt/v
- ☐ 2 krt/v
- ☐ 3-5 krt/v
- ☐ 6 krt/v tai useammin

Tyhjennyspaikka (pelkät mustat tai mustat+harm. yhd.)

- ☐ Peltolevitys
- ☐ Jätevedenpuhdistamo
- ☐ Lietteen kompostointi kiinteistöllä
- ☐ Säiliöitä ei tyhjennetä
- ☐ Käytössä kuivakäymälä

Tyhjennystiheys (harmaat)

- ☐ Harmaat mustien kanssa samaan
- ☐ Ei tyhjennetä
- ☐ Harvemmin kuin kerran vuodessa
- ☐ 1 krt/v
- ☐ 2 krt/v
- ☐ 3-5 krt/v
- ☐ 6 krt/v tai useammin

Tyhjennyspaikka (pelkät harmaat)

- ☐ Peltolevitys
- ☐ Jätevedenpuhdistamo
- ☐ Lietteen kompostointi kiinteistöllä
- ☐ Säiliöitä ei tyhjennetä
- ☐ Ei tyhjennettäviä säiliöitä
- ☐ Harmaat mustien kanssa samaan

Säiliöiden tyhjentäjä: _____

Kiinnostus lietteiden käyttöön omalla pellolla

- ☐ Ei kiinnostusta
- ☐ Kyllä, pello ja kalusto itsellä
- ☐ Kyllä, pello on, mutta ei omaa kalustoa
- ☐ Kyllä, mutta ei omaa peltoa eikä kalustoa

Kiinteistön perustiedot

Etäisyys naapuriin alle 100 metriä:

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Täyttykö ikävapautuksen edellytykset:

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ Ei selvinnyt

Etäisyys rantaan alle 100 metriä:

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Pohjavesialueella:

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Eritysisvaatim? _____

Kiinteistön käyttötiedot

Kiinteistön käyttötapa:

- ☐ Vakituisesi asuttu kiinteistö
- ☐ Vapaa-ajan asuminen
- ☐ Kesäasuminen
- ☐ Muu
- mikä _____

Montako henkilöä asuu vakituisesi? _____ kpl

Talousvesi

Talousveden lähde:

- ☐ Rengaskaivo
- ☐ Porakaivo
- ☐ Lähde
- ☐ Osuuskunta
- ☐ Kunnan verkosto
- ☐ Järvi
- ☐ Tuodaan muualta

Järjestelmän sijainti tontilla

Kerro asukkaalle, onko järjestelmän sijainti ok eli kannattaako uusi järjestelmä rakentaa samaan paikkaan

Jätevesidokumentit

Varmista, että kiinteistöllä on jätevesiselvitys, järjestelmän käyttö- ja huolto-ohjeet ja hoitotoimet kirjataan käyttöpäiväkirjaan

Neuvojan arvio järjestelmän toimivuudesta

Sekaviemärointi (mustat ja harmaat samaan)

- ☐ Uusittava kokonaan
- ☐ Kunnossa pienillä parannuksilla
- ☐ Toimiva
- ☐ Erillisviemärointi
- ☐ Järjestelmää ei voinut arvioida

Erillisviemäroidyt mustat vedet

- ☐ Uusittava kokonaan
- ☐ Kunnossa pienillä parannuksilla
- ☐ Toimiva
- ☐ Ei mustia vesiä / kaikki jv:t samaan järj.
- ☐ Järjestelmää ei voinut arvioida

Erillisviemäroidyt harmaat vedet

- ☐ Uusittava kokonaan
- ☐ Kunnossa pienillä parannuksilla
- ☐ Toimiva
- ☐ Vähäiset vedet
- ☐ Kaikki jätevedet samaan järjestelmään
- ☐ Järjestelmää ei voinut arvioida

Milloin asukas aikoo uusia järjestelmän?

- ☐ Ei uusimistarvetta
- ☐ Heti, akuutti uusimistarve
- ☐ Lähivuosina
- ☐ Myöhemmin tai ei ollenkaan
- ☐ Hakee lykkäystä (ranta- ja pv-alueet)
- ☐ Ikään perustuva lykkäys

Neuvojan suositukset kiinteistölle

- ☐ Maaperäkäsittely kaikille jätevesille
- ☐ WC:n vaihto kuivakäymäläksi
- ☐ Umpisäiliö kaikille jätevesille
- ☐ Umpisäiliö pelkille vessavesille
- ☐ Maaperäkäsittely pelkille pesuvesille
- ☐ Pesuvesisuodatin
- ☐ Laitepuhdistamo
- ☐ Viemäriin liittyminen
-
- ☐ Ilmanvaihdon tehostaminen
- ☐ Hälyttimen lisääminen umpisäiliöön
- ☐ Huoltotoimenpiteitä

Lisätiedot pienistä parannustoimista:

Lisätiedot toimiva järjestelmä / muut:

Saako kiinteistökäynnin tiedot luovuttaa kunnalle?

- ☐ Saa luovuttaa
- ☐ Vain yhteenveto

Kysy, saako toimivan järjestelmän kuvata Instaan!

Kommentit raportiojalle:

Neuvontakäynnillä tehty arvio kiinteistön jätevesijärjestelmästä

Arvion tehnyt jätevesineuvoja	Kiinteistökäynnin päivämäärä
-------------------------------	------------------------------

Kiinteistön osoite	Henkilö, jonka kanssa keskusteltu
--------------------	-----------------------------------

	Jätevesijärjestelmä ei täytä ympäristönsuojelulain (527/2014) vaatimuksia. Ennen kunnostustöiden aloittamista tulee olla yhteydessä kunnan rakennusvalvontaan lupa-tarpeen ja kunnostustöiden laajuuden selvittämiseksi.	
	☐ Uusittava 31.10.2019 mennessä.	☐ Uusittava viimeistään luvanvaraisen remontin yhteydessä.
	Jätevesijärjestelmä vaatii pieniä kunnostustoimia:	
	Jätevesijärjestelmä on arviointihetkellä rakenteellisesti kunnossa. Järjestelmää tulee tarkkailla ja huoltaa ohjeiden mukaan, jotta puhdistusteho pysyy yllä. Järjestelmän ikääntyessä tai kiinteistön käytön muuttuessa tulee järjestelmän toimivuus arvioida uudelleen.	
	☐ Jätevesimäärä on nykyisellään vähäinen eikä sitä koske ympäristönsuojelulain (527/2014) puhdistusvaatimukset. Vedenkäytön tai varustetason muuttuessa tulee nykyisen järjestelmän riittävyyttä tarkastella uudelleen.	
	☐ Kiinteistö on vapautettu ympäristönsuojelulain (527/2014) vaatimuksista ikäva-pautukseen perustuen.	

Lisätiedot/ohjeet:

Arvio perustuu järjestelmän pintapuoliseen tarkasteluun. Lopullinen järjestelmävalinta tehdään suunnitteluvaiheessa.

Lisätietoja jätevesiasioista:

xx kunnan ympäristösihteeri xx puh. xx

xx kunnan rakennustarkastaja xx puh. xx

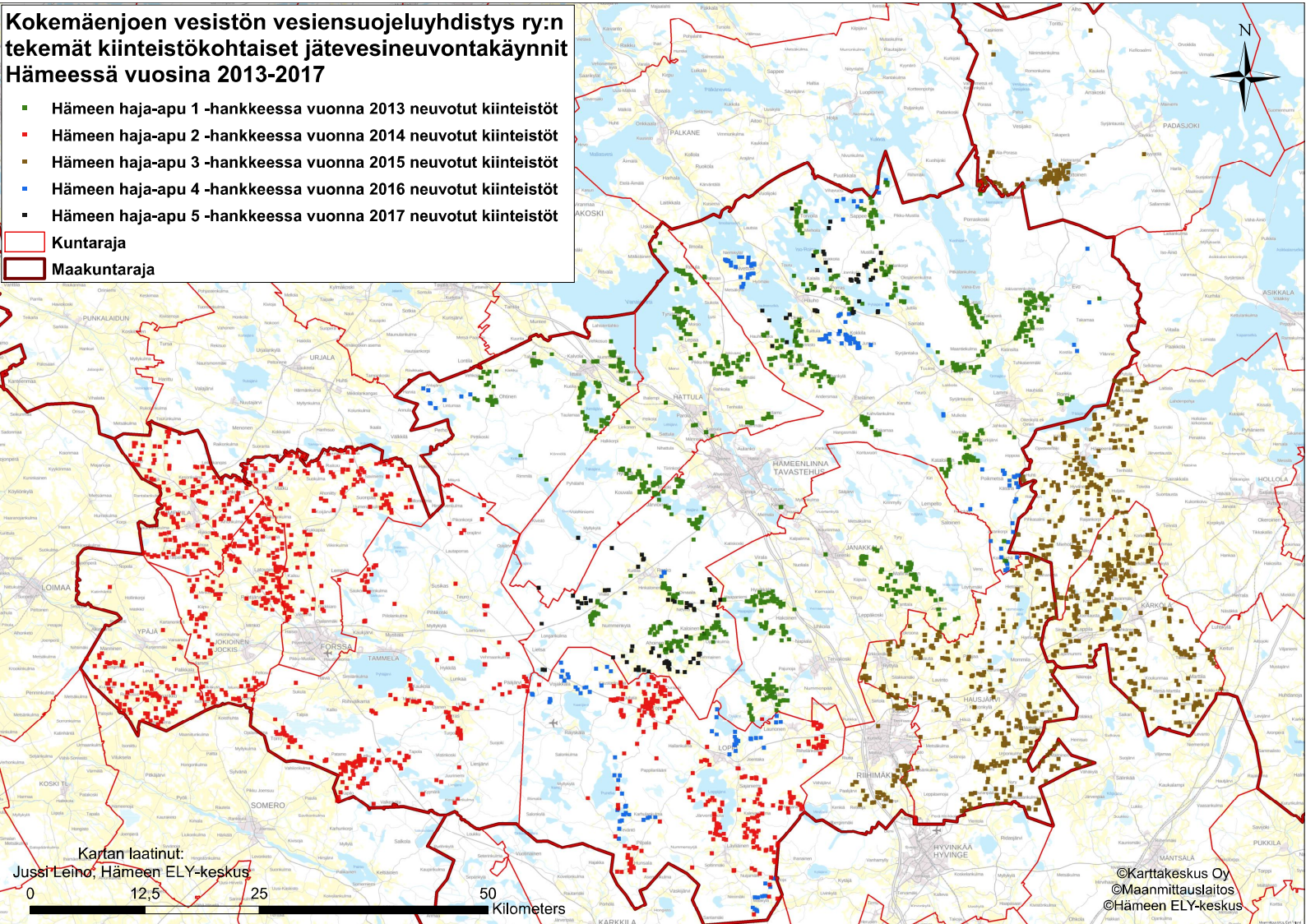
Jätevesisuunnittelijoiden yhteystietoja www.kvvy.fi/osaajia

Viranomaistietoa jätevesistä www.ymparisto.fi/hajajatevesi

**Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n
tekemät kiinteistökohtaiset jätevesineuvontakäynnit
Hämeessä vuosina 2013-2017**

- Hämeen haja-apu 1 -hankkeessa vuonna 2013 neuvotut kiinteistöt
- Hämeen haja-apu 2 -hankkeessa vuonna 2014 neuvotut kiinteistöt
- Hämeen haja-apu 3 -hankkeessa vuonna 2015 neuvotut kiinteistöt
- Hämeen haja-apu 4 -hankkeessa vuonna 2016 neuvotut kiinteistöt
- Hämeen haja-apu 5 -hankkeessa vuonna 2017 neuvotut kiinteistöt

□ Kuntaraja
□ Maakuntaraja

Kartan laatinut:

Jussi Leino, Hämeen ELY-keskus

0 12,5 25 50 Kilometers

©Karttakeskus Oy
©Maanmittauslaitos
©Hämeen ELY-keskus

Ohje jätevesijärjestelmän arvioinnin kriteereistä

	Olemassa oleva järjestelmä vaatii suurempia kunnostus-/uusimistöitä. - Koko jätevesijärjestelmän uusiminen - Vuotavan umpisäiliön uusiminen - Maaperäkäsittelykentän rakentaminen pesuvesille tai kaikille vesille
	Jätevesijärjestelmä vaatii pieniä kunnostustoimia: - Ylitäytönhälytin umpisäiliöön - Saostussäiliöiden kunnostus, kansien uusiminen - Isompien routavaurioiden korjaaminen, tuuletuksen tehostaminen - Muu pieni kunnostustoimi
	Jätevesijärjestelmä on arviointihetkellä rakenteellisesti kunnossa - Laitepuhdistamo - Maaperäkäsittelykenttä, jossa tuuletusputket, oikeat maa-ainekset ja kenttä ei ole tukossa - Tiivis umpisäiliö (esim. tyhjennysväli on tasainen ja useamman kerran vuodessa) ja asianmukainen käsittely pesuvesille - Jos järjestelmä on rakennettu ilman lupaa, mainitaan lupatarve lisätietoihin
	☐ Jätevesimäärä on nykyisellään vähäinen - Kantovesi (ei vesikalusteita) ja kuivakäymälä - Pesuvesi lämmitetään padassa, ei suihkua - Jos rajatapaus, onko vedenkäyttö vähäistä, rasti punaiseen ja lisätietoihin ohje, että täytyy varmistaa kunnan kanta ☐ Kiinteistö on vapautettu jätevesisaneerauksesta ikävapautukseen perustuen - kiinteistöllä asuva (t) omistaja(t) on täyttänyt 68 vuotta 9.3.2011 mennessä. - Jos omistajista osa asuu muualla tai ovat nuorempia, ohjeistetaan lykkäyksen hakumahdollisuudesta ja kirjoitetaan lisätietoihin perustelut, miksi ei ole oikeutettu ikävapautukseen

Lisätiedot/ohjeet

Jos uusittava kokonaan (punainen):

- Ohjeistusta rakennushankkeen aloittamisesta (yhteydenotto kuntaan, suunnittelijan hankkiminen, toimenpidelupa/-ilmoitus)

Jos asetuksen mukainen järjestelmä (vihreä):

- Ohjeita hoito- ja huoltotoimista; tuuletusputkien korjaaminen (suojahattu puuttuu, putket vinossa, putki katkennut jne.), kasvien poisto kentän päältä/läheisyydestä
- Lietteen laskeutuvuuskokeen tekemisen ohjeistus ja purkupaikan seuranta

Vähäiset vesimäärät:

- Vaikka kyseessä on vain vähäiset vedet, jotain parannustarpeita voi olla. Ohjeet parannustoimista kirjoitetaan lisätietoihin.

	Kiinteistökohtainen jätevesineuvonta						
	Yhteenvedtopohja kiinteistöjen nykyisistä jätevesijärjestelmistä						
	Neuvontakäyntejä tehtiin yhteensä 145 kpl (toteuma 53 %)						
	Huom! Yhteenvedosta puuttuu 3 erikoiskohdetta (maitotiloja ja tyhjillään oleva kiinteistö)						
	Järjestelmä, jossa kaikki jätevedet käsitellään yhdessä (käytössä vesi-wc)	Vakituinen asutus			Vapaa-ajan asutus		
		HETI !	JOSKUS X	SELVITÄ ?	HETI !	JOSKUS X	SELVITÄ ?
		KPL	KPL	KPL	KPL	KPL	KPL
		kiinteistöjä	kiinteistöjä	kiinteistöjä	kiinteistöjä	kiinteistöjä	kiinteistöjä
	Saostussäiliö (1, 2 tai 3-osastoinen), joiden jälkeen ei muuta käsittelyä	10	18				
	Muu (järjestelmä joka ei ole riittävä)	20	26		1	1	
	Järjestelmä riittämätön - yhteensä	30	44	0	1	1	0
	Vanha maaperäkäsittely	2	11				
	Muu (pieniä toimenpiteitä vaativa tai vanheneva ratkaisu)	3	2				
	Pieniä toimenpiteitä vaativa tai vanheneva ratkaisu - yhteensä	5	13	0	0	0	0
	Toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	1	9				
	Toimiva ja riittävä laitepuhdistamo	3	3				
	Kaikki jätevedet umpisäiliöön	2					
	Muu (järjestelmä kunnossa)						
	Järjestelmä kunnossa - yhteensä	6	12	0	0	0	0
	Neuvottuja kiinteistöjä	41	69	0	1	1	0
	Ikävapautettujen kiinteistöjen määrä	5	6		-	-	-
	Yhteensä	41	69	0	1	1	0
	Järjestelmä, jossa wc-vedet ja muut jätevedet käsitellään erikseen tai wc-vesiä ei ole	Vakituinen asutus			Vapaa-ajan asutus		
		HETI !	JOSKUS X	SELVITÄ ?	HETI !	JOSKUS X	SELVITÄ ?
		KPL	KPL	KPL	KPL	KPL	KPL
		kiinteistöjä	kiinteistöjä	kiinteistöjä	kiinteistöjä	kiinteistöjä	kiinteistöjä
	Järjestelmä riittämätön - yhteensä	3	3		3	0	
	Pieniä toimenpiteitä vaativa tai vanheneva ratkaisu - yhteensä	5	4			1	
	Umpisäiliö + toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	3					
	Umpisäiliö + toimiva ja riittävä laitepuhdistamo (harmaavesisuodatin)						
	Umpisäiliö + muu riittävä käsittely						
	Kuivakäymä + toimiva ja riittävä maaperäkäsittely						
	Kuivakäymä + toimiva ja riittävä laitepuhdistamo (harmaavesisuodatin)		1				
	Kuivakäymälä + muu riittävä käsittely						
	Muu (järjestelmä kunnossa)						
	Järjestelmä kunnossa - yhteensä	3	1	0	0	0	0
	Jäteveden määrä vähäinen - yhteensä	2	2		3	0	
	Neuvottuja kiinteistöjä	13	10	0	6	1	0
	Ikävapautetut kiinteistöt	2	3		-	-	-
	Yhteensä	13	10	0	6	1	0